

Samverkan för lokal utveckling

*Betänkande av Utredningen om samverkan mot
segregation genom lokalt utvecklingsarbete*

Stockholm 2007

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2007:104

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-690 91 91
Ordertel: 08-690 91 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss. Hur och varför. Statsrådsberedningen, 2003.
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som skall svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Tryckt av Edita Sverige AB
Stockholm 2007

ISBN 978-91-38-22868-5
ISSN 0375-250X

Till statsrådet Nyamko Sabuni

Regeringen bemyndigade den 1 juni 2006 statsrådet Jens Orback att tillkalla en särskild utredning med uppdraget att som koordinator svara för en strategisk samverkan mellan de lokala och regionala aktörer som berörs av storstadspolitikens lokala utvecklingsarbete (dir. 2006:66). Med stöd av bemyndigandet förordnades den 12 juni 2006 departementssekreteraren Mårten Arnberg som särskild utredare.

Utredningen antog namnen Utredningen om samverkan mot segregation genom lokalt utvecklingsarbete.

Utredningen får härmed överlämna slutbetänkandet Samverkan för lokal utveckling.

Norrköping i oktober 2007

Mårten Arnberg

Innehåll

1	Bakgrund till uppdraget och förutsättningar för arbetet	7
2	Direktivet	11
3	Vad har gjorts?	15
4	Rapport Integration 2005	31
5	Erfarenheter av koordinatruppdraget	33
6	Slutsatser	37
	Referenser	45
	Bilaga 1 Kommittédirektiv	47
	Bilaga 2 Nya kommuner – en bild	53
	Bilaga 3 Vilka beslutsnivåer finns i resp. myndighet?	59

1 Bakgrund till uppdraget och förutsättningar för arbetet

Storstadspolitiken växte fram under 1990-talet, och beslutades av riksdagen i december 1998. Beslutet innebar bland annat att en storstadsdelegation tillsattes för att samordna politiken. Storstadsdelegationen har därefter årligen lämnat en rapport till regeringen över verksamheten, som ger en fördjupad bild kring politikområdet, verksamheten i avtalskommunerna samt resultatet av insatserna inom utvalda områden.

De socioekonomiska klyftorna i framför allt storstadsområdena leder till segregation. Den negativa utvecklingen som segregationen för med sig i vissa utanförskapsområden hämmar utvecklingen för både enskilda individer och stadsdelar. Svårigheterna bidrar till att storstädernas och landets samlade utveckling och tillväxt påverkas negativt.

Staten gör därför genom sina myndigheter insatser lokalt tillsammans med ett antal kommuner för att bryta storstädernas segregation och förbättra förutsättningarna för långsiktigt hållbar tillväxt och för att därmed gynna hela landets långsiktiga utveckling. Målen för politiken är att, tillsammans med berörda kommuner,

- *ge storstadsregionerna goda förutsättningar för långsiktigt hållbar tillväxt och därmed kunna bidra till att nya arbetstillfällen skapas såväl inom storstadsregionerna som i övriga delar av landet, samt*
- *bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen i storstadsregionerna och att verka för jämlika och jämställda levnadsvillkor för storstädernas invånare.*

Storstadspolitiken har utformats för att både skapa möjligheter och undanröja hinder för människor i utsatta delar av storstäderna samt för att göra stadsdelarna attraktivare och tryggare. Storstadsarbetet bygger på ett arbete i stadsdelar nära de människor som berörs och

på deras villkor. Arbetet kräver ett väl utvecklat och nära samarbete mellan statens och kommunernas olika delar.

För att motverka segregation på ett långsiktigt sätt i samverkan mellan stat och kommun, utvecklades vid storstadsarbetets början ett instrument; det lokala utvecklingsavtalet. Det bygger på en helhetssyn för utvecklingen av stadsdelen och dess invånare. Det avses träffas mellan stat och kommun i en årligen återkommande process. Lokala utvecklingsavtal träffades med sju kommuner om insatser i 24 stadsdelar under åren 1999–2001, och har sedan reviderats regelbundet. De lokala utvecklingsavtalen är ett bra exempel på ett tvärsektoriellt arbete.

Arbets sättet har tagit tid att utveckla. Både kommunerna och de statliga myndigheterna behövde en lång startsträcka för att börja närma sig intensionerna i det tvärsektoriella arbets sättet. Trögheten ledde till att en diskussion påbörjades inom Storstadsdelegationen om behovet av en ytterligare resurs som kunde medverka till att öka förståelsen för samverkan och behovet av gemensam planering m.m.

I storstadspolitikens begynnelse fanns tre förhandlare, en för vart och ett av de tre storstadsområdena, som hade uppgiften att underlätta kontakterna mellan berörda parter. Dessa utvecklades när de lokala utvecklingsavtalen var på plats. Trögheten i de befintliga strukturerna visade sig emellertid vara ett fortsatt hinder, och hade möjligen underskattats. Diskussionen om en mera fristående resurs som, utan att direkt företräda regeringen, kunde röra sig mellan kommunerna och de statliga myndigheterna ledde så småningom till beslutet att tillsätta en koordinator. Formellt innebar detta att en särskild utredare tillsattes.

Under arbetets gång har förutsättningarna för utredningen förändrats flera gånger. Valresultatet i september 2006 innebar inte bara en ny regering utan också ändrade majoritetsförhållanden i flera av de kommuner som är berörda av politiken. Innebörden av detta blev att arbetet stannade upp under några månader innan de nya ledningarna i kommunerna kommit på plats. Från regeringens sida signalerades att nya direktiv eventuellt skulle ges till utredningen.

Villkoren för ett antal statliga myndigheter förändrades också. Integrationsverket lades ner per 30 juni 2007, Arbetsmarknadsverket fick ändrad inriktning och organisation, Försäkringskassan genomför en stor omorganisation. Det har därför funnits en osäkerhet om villkoren för det lokala utvecklingsarbetet, en

osäkerhet som har gjort att arbetet med att träffa nya lokala utvecklingsavtal har dragit ut på tiden. Samtidigt har det till koordinatören framförts önskemål om att tolka och förklara innebörden av den pågående förändringen, ett önskemål som inte alltid har varit så enkelt att uppfylla.

Regeringen signalerade också under våren 2007 att de avtal som skulle tecknas bara avsåg det året, och att en ny, eller i varje fall förändrad politik skulle gälla från och med 2008. Av budgetpropositionen för 2008 framgår också att regeringen ändrar inriktning på politikområdet och vill stärka kopplingen till andra politikområden, med fokus på arbete, utbildning och trygghet. Namnet ändras till Urban utvecklingspolitik, och Storstadsdelegationen läggs ned. Dessutom ändras målen för politikområdet till:

- *färre individer i utanförskap i stadsdelar som präglas av utanförskap,*
- *färre antal stadsdelar som präglas av utanförskap och*
- *fler stadsdelar, samt storstäder och större städer i sin helhet, som präglas av ekonomisk tillväxt och hållbar utveckling för att öka konkurrenskraften.*

Regeringen anser vidare att särskilda projektmedel inte är en långsiktig lösning. Därför kommer regeringens arbete med att bryta utanförskapet inom en urban utvecklingspolitik att ske genom den generella politiken.

Innebörden av denna pågående förändringsprocess av politikområdet är att delar av följande redovisning, beroende på när problemområdet är behandlat och skrivet, kan framstå som överspelat. Men eftersom regeringen i budgetpropositionen för 2008 också säger att lokala utvecklingsavtal kommer att erbjudas kommuner för att utveckla en mer strategisk samverkan mellan statliga myndigheter, kommuner, privata aktörer och det civila samhället, kan det ändå för de kommande åren vara av värde att beskriva hittills vunna erfarenheter och kunskaper.

2 Direktivet

Ur direktivet, beslutat på regeringsmöte den 1 juni 2006. (dir. 2006:66, bilaga 1)

En särskild utredare (koordinator) skall svara för strategisk samverkan mellan de lokala och regionala aktörer som berörs av storstadspolitikens lokala utvecklingsarbete. Koordinators arbete skall utgå från den nationella storstadspolitikens övergripande mål att bryta segregationen, samt de kunskaper och erfarenheter som hittills vunnits från storstadsarbetet.

Sammanfattningsvis skall koordinatören

- verka för att det storstadspolitiska målet med att bryta segregationen uppnås inom ramen för ordinarie insatser inom berörda politikområden.
- verka för ökad samverkan av storstadsarbetets aktörer inom och mellan lokal och regional nivå,
- se över Storstadsdelegationens regionala referensgruppers arbetsformer, och
- ge en kompletterande bild av situationen och utvecklingen i de stadsdelar i de ytterligare kommuner som kommer att erbjudas teckna lokala utvecklingsavtal.

Koordinatören skall löpande rapportera arbetet till Storstadsdelegationen. En slutrapport av arbetet skall skriftligen lämnas till regeringen senast den 1 oktober 2007. Därefter kommer en bedömning att göras av det fortsatta behovet av en koordinator.

Med mina ord

Som framgått ovan innebär direktivet att utredaren i stor utsträckning ska arbeta med spridning av erfarenheter och kunskaper till myndigheter och kommuner. Det betyder att stora delar av arbetet består av att delta i möten och konferenser, samtal med enskilda tjänstemän och genom telefonsamtal m.m. föreslå olika metoder för att nå framgång i arbete mot utanförskapet.

Det har många gånger varit svårt att få igång en lokal samverkan och en strategisk samordning mellan kommunen och myndigheterna, främst beroende på en ovana från parterna att tillsammans och gemensamt angripa identifierade problem. För att hjälpa igång samarbete har det varit av stort värde att någon har kunnat röra sig ”fritt” mellan berörda parter.

Resultatet av de allmänna valen i september 2006 ledde till att en ny regering tillträdde. I sin första budgetproposition, som lämnades till riksdagen den 16 oktober samma år, signalerade regeringen att tilläggsdirektiv eventuellt skulle ges till utredningen. Budgetpropositionen innehöll också andra beslut som förändrade förutsättningarna för utredningens arbete, bland annat förutskickades stora förändringar inom arbetsmarknadspolitiken och nedläggning av Integrationsverket.

Eftersom de allmänna valen också innebar förändrade majoritetsförhållanden i flera av de berörda kommunerna, så tog det en tid också i kommunerna innan arbetet med de lokala utvecklingsavtalen åter kom igång. Det var först när regeringen den 7 december 2006 åter inbjöd ett antal kommuner att ingå överenskommelse om lokalt utvecklingsarbete som arbetet kom igång igen. Därefter blev det bråttom att teckna lokala utvecklingsavtal, trots de tidigare vunna erfarenheterna att både kommuner och myndigheter behöver tid på sig för att arbetet med att ta fram ett fungerande avtal ska bli framgångsrikt. Tidspresen innebar också många gånger en svårighet att dra gränser mellan vad som gjordes från Storstadskansliet och vad som förväntades av koordinatorn.

I mina presentationer av uppdraget som koordinatör vid möten med kommuner och myndigheter, har därför i huvudsak följande korta meningar varit vägledande.

Koordinatorn ska:

1. Arbeta utifrån från målet att bryta segregationen med ordinarie resurser.

2. Vara en resurs på lokal och regional nivå för samordning, dvs. inspirera, stödja, följa arbetet och förmedla erfarenheter.
3. Identifiera och undanröja hinder för samverkan – redovisa ev. mållkonflikter.
4. Se över behovet av regionala referensgrupper och deras arbetsformer.
5. Samråda med de nya kommunerna om utvecklingen i utvalda stadsdelar.

Jag har gjort bedömningen att dessa uppgifter har varit i överensstämmelse med den nya regeringens politik, i varje fall under 2007. Språkbruket har i vissa delar förändrats, men det huvudsakliga innehållet har ändå inte förändrats i så stor utsträckning. Regeringen signalerade tidigt under året att en omläggning av politiken kommer att ske först från och med 2008. Innebörden av den signalen är ju att det arbete som görs för 2007 bara gäller innevarande år, vilket i sig strider mot grundtanken om ett långsiktigt arbete behövs för att bryta segregation och utanförskap. Resultatet av dessa förändringar har också blivit en osäkerhet, både i kommunerna och i de statliga myndigheterna, om hur mycket arbete som det är värt att lägga ner innan man vet vad som gäller på lång sikt.

Det förtjänar dock att understrykas att det både i kommunerna och inom ett antal av de statliga myndigheterna pågår ett vardagsarbete som ligger i linje med målet att bryta segregation och utanförskap, som inte är beroende av särskilda direktiv.

3 Vad har gjorts?

3.1 Hur ser de "nya" kommunerna på frågorna kring segregation och utanförskap?

Utredningens första uppgift var att ge en kompletterande bild av situationen i de nya stadsdelar och kommuner som i juni 2006 erbjudits att teckna lokala utvecklingsavtal. Eftersom en erbjudan att teckna lokala utvecklingsavtal förelåg var det bråttom att kunna ge en kompletterande bild av de nya kommunerna. Arbetet genomfördes därför i huvudsak genom att analysera hur de nya kommunerna i olika dokument, företrädesvis budgethandlingar, behandlade frågorna kring segregation och insatser för sina utanförskapsområden. Resultatet redovisades till Storstadskansliet 27 september 2006 (bilaga 2).

De allmänna valen några dagar tidigare ledde till förändrade majoriteter i flera kommuner, liksom i riksdagen. Det går därför inte att dra några definitiva slutsatser av undersökningen. Mitt intryck är dock att majoritetsskiftet i berörda kommuner i huvudsak inte har lett till några avgörande förändringar i inriktningen av arbetet med utanförskapsområdena. Arbetet med att teckna lokala utvecklingsavtal stoppade däremot upp under några månader i kommunerna som fick ändrade majoritetsförhållanden, på samma sätt som skedde inom regeringskansliet.

Erfarenheterna från de första åren runt 1999–2000 visade att det lokala arbetet med att ta fram ett lokalt utvecklingsavtal tar tid, inte minst genom det omfattande arbete som krävs för att kunna ta fram samverkansöverenskommelser mellan kommunen och berörda statliga myndigheter, liksom en strategisk stadsdelsplan. När storstadspolitiken påbörjades i slutet av 1990-talet fanns från statens sida inga krav på att avtalen skulle fram till en viss tid. I kommunerna däremot, upplevdes det att det var bråttom att få fram underlagen till de lokala utvecklingsavtalen. Resultatet blev

också en stor variation i det material som presenterades det första året av avtalsperioden, ett resultat som sedan rättades till vid de kommande revideringarna av avtalen.

Resultaten av de allmänna valen i september 2006 gjorde att arbetet med att ta fram nya lokala utvecklingsavtal under hösten 2006 avstannade i väntan på att den nya regeringen skulle klargöra hur man såg på en fortsättning av storstadspolitik, liksom att nya majoriteter i kommunerna skulle hinna tillträda. När sedan arbetet med att formulera nya lokala utvecklingsavtal återupptogs efter regeringens beslut den 7 december 2006 har arbetet i kommuner och myndigheter tagit lång tid. Arbetet med att få fram förutsättningarna för lokala utvecklingsavtal är en process som måste få ta sin tid. Det handlar till viss del om ett nytt sätt att tänka, att applicera ett underifrånperspektiv på en problematik som är komplex. Samtidigt ställs krav på ett organiserat samarbete mellan parter som till en början kan vara mycket trevande och fyllt med frågor av organisatorisk art såväl som frågor om mål och verktyg.

Men den här gången har man från regeringens sida velat ha fram det formella avtalet med berörda kommuner inom en kort tid. Det underliggande arbetet med att ta fram gemensamma mål, att formulera den strategiska stadsdelsplanen har inte hunnits med. Avtalen har därför innehållit tidsgränser för att få fram både samverkansöverenskommelser och strategiska stadsdelsplaner, tidsgränser som varit snävt satta i förhållande till det arbete som krävs. De avtal som tecknats avser dessutom enbart 2007, eftersom regeringen signalerat att förutsättningarna kan komma att ändras från och med 2008. Detta har inte gjort det lättare för dem som arbetat med att få fram rimliga lokala utvecklingsavtal.

De som arbetar inom kommunerna, liksom i statliga myndigheter, är naturligtvis medvetna om förutsättningarna för arbetet i politiskt styrda organisationer. En ny mandatperiod innebär mer eller mindre stora förändringar, förändringar som tar tid. Trots det har många samtal handlat om hur regeringens politik ska tolkas, hur skrivningar i propositioner ska tolkas. När sedan samtalen från kommunerna med Storstadskansliet inte har gett tillräckligt tydliga besked har koordinatören i stället konsulterats för att försöka tolka hur de troliga utvecklingslinjerna från regeringens sida kommer att se.

Samverkan mellan olika parter har sina inbyggda trögheter. Erfarenheterna från tiden för de första lokala utvecklingsavtalen, som också sedan beskrivits i olika utvärderingar, visar att det tar tid

för kommunerna och för myndigheterna att hitta till ett förtroendefullt samarbete. Så har till exempel den situationen uppstått där båda parter väntar sig att den andre ska ta initiativ till ett första möte. Vidare har ovanan vid respektive organisations arbetssätt, regler och lagar gjort att det har behövts ett antal möten för att komma igång. Det finns också inbyggda kulturer och sedvanor som ibland måste brytas för att man ska kunna nå ett gemensamt synsätt mellan berörda parter.

Också förståelsen högre upp i respektive organisation har många gånger varit låg till både arbetssätt och direktiv. Skrivningarna i myndigheternas regleringsbrev har dock utvecklats från år till år, vilket gjort det tydligare att en samverkan är både önskvärd och möjlig. Den attityd som tidigare präglade arbetet inom respektive statlig myndighet om sin egen betydelse och att det egna arbetet inte främjades av kontakter med andra organ, har förbytts till en allt mer ökande förståelse för vikten av samverkan. Tydliga exempel på detta är till exempel den utredning som heter Mot en modern och sammanhållen förvaltning (VISAM, Statskontoret 2005:126), att de större myndigheterna såsom Försäkringskassan och Arbetsmarknadsverket har särskilda enheter som arbetar just med samverkan med andra som myndigheten är inblandad i samt att det nu sker initiativ för att olika myndigheter ska kunna samlokaliseras.

När nu ytterligare ett antal kommuner, utöver de tidigare sju avtalskommunerna, inbjudits att teckna lokala utvecklingsavtal har situationen varit bättre. Det har för de flesta setts som tydligt att initiativet till en samverkan mellan kommun och myndighet på lokal nivå bör ligga hos kommunen, såsom varande den avtalslutande partnern.

I sammanfattning säger rapporten följande (bilaga 2)

Uppdraget har varit att ge en kompletterande bild av de kommuner och stadsdelar som är aktuella för att erbjudas lokala utvecklingsavtal. En särskild lägesrapport skall lämnas senast den 1 oktober 2006 till Regeringskansliet, enligt dir. 2006:66. Jag har begränsat uppdraget till att ge en bild av kommunerna som komplement till de fakta som Storstadskansliet tar in i form av statistik och andra beskrivningar.

Det som har studerats är i första hand dokument, framför allt budgethandlingar för 2006, aktuella handlingsprogram eller liknande samt årsberättelser för respektive kommunalt bostadsbolag.

Vidare har kontakter tagits med de tjänstemän som kommunerna angett som kontaktpersoner för att dels hitta ytterligare dokument, protokoll m.m. som beskriver kommunens ställningstagande till segregerade bostadsområden, dels få muntliga redogörelser för den aktuella inriktningen i kommunen.

Resultat

För flertalet av kommunerna kan kort sägas att det är svårt att hitta några skrivningar som visar på en medvetenhet om de problem som ändå finns. Klart är att det i kommunerna finns stora inomkommunala skillnader mellan olika bostadsområden när det gäller sociala och ekonomiska förhållanden. Det är ju också ofta så att det finns en tydligt etnisk koncentration till vissa bostadsområden. Det är ovanligt att man nämner sådana ord som segregation, utanförskap eller att det finns vissa områden i kommunen som har en koncentration av sociala och ekonomiska problem.

Generellt kan sägas att det som går att utläsa är korta resonemang om att vissa insatser bör göras för att fler elever ska klara godkänt i grundskolan och att mer måste göras för att minska arbetslösheten.

Kontakterna med kommunerna har därefter visat att vissa dokument finns i kommunerna som, ibland förtjänstfullt, beskriver både problem och möjligheter. Eftersom det i de flesta berörda kommuner handlar om att det kommunala bostadsföretaget är stor ägare av bostäderna i de utsatta områdena kan dessa i ägardirektiv eller andra dokument ha ett uppdrag att agera för att minska utanförskapet. Det finns också i ett antal kommuner beskrivningar av redan pågående arbeten, som dessutom väl ansluter till de centrala metoder som utvecklats och används i arbetet med de hittills gällande lokala utvecklingsavtalen.

Slutsatser om de politiska förutsättningarna

Det bör åter understrykas att de slutsatser jag drar och de förslag som jag lägger bygger på de majoritetsförhållanden som var aktuella förra mandatperioden. Generellt förefaller det inte ha skett några väsentliga förändringar av inställningen i de kommuner som har fått ändrade majoritetsförhållanden efter valet i september 2006. Detta bekräftas också av det intresse för att teckna lokala utvecklingsavtal som visats under början av 2007.

Studierna av de kommunala programmen och budgetskrivelsen ger en blandad bild av hur kommunerna ser på arbetet med segregerade bostadsområden. Det är ett fåtal kommuner som dels redogör för vilka insatser som redan görs, dels om insatser skall fortsätta. Det går heller inte att i särskilt många kommuner hitta uppdrag, ägardirektiv, till det kommunala bostadsbolaget.

Fördjupade kontakter med tjänstemän inom kommunerna styrker det intryck jag fått; vissa kommuner avstår medvetet från att beskriva de skillnader som utan tvekan finns mellan olika stadsdelar av rädsla för att peka ut en eller flera stadsdelar som utsatta. En stigmatisering skulle kunna göra situationen ännu värre, är ett argument som används.

Innebörden av oviljan att beskriva situationen som den faktiskt är, skapar i nästa steg svårigheter. Om det inte finns något problem, så blir det ju också svårt att mobilisera resurser och att besluta om insatser som skulle kunna förändra situationen. Förhållningssättet leder i sin tur lätt till att insatser i ett särskilt bostadsområde blir en angelägenhet för några få, ett projekt vid sidan av den ordinarie kommunala verksamheten.

Erfarenheterna hittills, liksom de slutsatser som dras i kunskapsöversikten *Storstad i rörelse* (SOU 2005:29), pekar entydigt på vikten av att hela kommunen mobiliseras för att kunna förändra situationen i ett segregerat bostadsområde. Det finns därför anledning att i överläggningarna mellan regeringen och kommunerna understryka att en samverkan mot segregation förutsätter helhjärtade insatser i hela kommunen.

Slutsatser om de förvaltningspolitiska förutsättningarna

Få kommuner berör i sina dokument frågan om samverkan med andra parter utanför den kommunala sfären. De få gånger som det talas om statliga insatser, så handlar det i första hand om de ekonomiska villkor som är förknippade med speciella insatser, t.ex. olika stödresurser till skolan.

Mitt intryck är att med tvärsektoriella insatser menar de flesta i kommunerna en samverkan över de kommunala förvaltningsgränserna. Det är sällan som man inkluderar statliga myndigheter, företag eller föreningar. Med en sådan definition finns det anledning att i det lokala utvecklingsarbetet inkludera ett stort mått av informations- och utbildningsverksamhet för att en samverkan skall komma till stånd som innefattar också de statliga myndigheterna. Samma problem har rimligen också de statliga myndigheterna som förväntas vara eller bli involverade i ett strategiskt utvecklingsarbete.

Den samverkan som är aktuell kan bäst beskrivas som en form av nätverksförvaltning, alltså en förvaltning som baseras på att olika typer av horisontella relationer byggs upp inom och mellan verksamheter på olika nivåer. Syftet är att förbättra förmågan till samverkan i mötet med invånarnas enskilda behov, samtidigt som man i större utsträckning förlitar sig på den kompetens som tillhandahålls av andra parter i nätverket.

Slutsatser om de ekonomiska förutsättningarna

Under storstadsarbetets gång de senaste åren har vid några tillfällen andra kommuner gjort framställningar om att få teckna lokala utvecklingsavtal. Storstadsdelegationen har avvisat dessa ansökningar med argumentet att det behövs kraftfulla, samlade insatser, och att en utspädning av de medel som anvisats riskerar att leda till små, spridda insatser.

Avvägningen mellan vilka insatser som kan klaras via den generella politiken och vilka insatser som kräver samverkan mellan stat och kommun i utanförskapsområden är inte självklar. Det finns anledning överväga vilka kommuner som inte bedöms klara att bryta segregation och utanförskap på egen hand. Storstadspolitiken såsom den hittills motiverats bygger på att situationen i ett antal kommuner är av sådan art att kommunen svårigen på egen hand

klaras uppgiften tillsammans med de statliga instrument som står till förfogande.

Der finns därför anledning att ställa sig frågan; är stadsdelen så stor att segregationen framstår som ett problem som kommunen inte själv klarar av? Har kommunen en sådan ekonomi att den själv rimligen kan bryta segregationen med sina egna resurser och inom ramen för den generella statliga politiken? Det har inte legat i mitt uppdrag att objektivt bedöma kommunernas ekonomi, jag kan bara konstatera att alla berörda kommuner nu bedömer sig ha ekonomin i balans, och dessutom heller inte ser några allvarliga problem för de närmaste åren.

Tidigare lokala utvecklingsavtal har som en riktlinje angett att kommunerna skall svara för en lika stor ekonomisk insats som staten gjorde. Förutsättningarna är nu annorlunda när det i första hand är genom de ordinarie resurserna som insatser skall finansieras, men grundprincipen, att antalet lokala utvecklingsavtal begränsas för att få effekt, är rimlig också för den framtida verksamheten.

3.2 Hur ska den regionala nivån engageras i det lokala utvecklingsarbetet?

Nästa arbetsuppgift för utredningen blev frågan om behovet av regionala referensgrupperna. De erfarenheter som finns i de "gamla" kommunerna, alltså de sju kommuner som regeringen tidigare träffat lokala utvecklingsavtal med, samlades in och bearbetades. Uppgiften har inte till fullo kunnat fullföljas, eftersom flera viktiga statliga myndigheter under tiden fått ändrade förutsättningar av regeringen, både ekonomiskt och organisatoriskt. I regeringens förslag till budget för 2008, som presenterades den 19 september 2007, konstateras att Storstadsdelegationen ska läggas ned. Nedanstående beskrivning av arbetet centralt och regionalt har därmed fått karaktären av en återblick på hur det har varit. Kapitlets beskrivning av vad som finns i dag på regional nivå är dock fortfarande aktuell, liksom tankarna kring hur de regionala kontakterna kan organiseras.

Storstadsdelegationens uppgifter

Storstadsdelegationen har en fortlöpande dialog med företrädare för storstadskommunerna om behovet av samordning av insatser och behov av statliga initiativ för att stimulera utvecklingen och om hur tillväxten i storstadsregionerna skall komma hela befolkningen till del.

En huvuduppgift för delegationen är att verka för goda förutsättningar för tillväxt, utveckling och förbättrad planering i storstadsregionerna, samt en förbättrad samordning av åtgärder inom olika politikområden. Den andra huvuduppgiften är att ansvara för arbetet med att ta fram lokala utvecklingsavtal för de mest utsatta bostadsområdena i storstadsregionerna. Delegationen lämnar förslag till regeringen om lokala utvecklingsavtal och om dispositionen av medel för insatser inom ramen för sådana avtal.

En viktig uppgift för delegationen är också att med utgångspunkt från vad som kommer fram i arbetet med de lokala utvecklingsavtalen föreslå sådana förändringar av lagteknisk, finansiell eller organisatorisk natur som behövs för att de lokala utvecklingsavtalen ska kunna genomföras eller för att i övrigt främja sysselsättning och tillväxt i storstadsregionerna.

Delegationens uppgifter är vidare att ansvara för att de lokala utvecklingsavtalen följs upp och svara för att en oberoende utvärdering görs av de lokala utvecklingsavtalen och att årligen till regeringen redovisa utvecklingen i de berörda stadsdelarna samt stimulera erfarenhetsutbyte mellan städer inom landet och mellan städer i EU och verka för ökad metodutveckling.

Referensgrupper

Till storstadsdelegationen har knutits referensgrupper för regionerna och för centrala myndigheter. Det primära syftet med referensgrupperna är att finna former för samordning och samverkan mellan de parter som berörs av storstadsarbetet. Formerna för de centrala referensgrupperna ses för närvarande över i syfte att stärka strukturerna för storstadsarbetet långsiktigt.

De regionala referensgrupperna skulle, enligt storstadspropositionen, bestå av företrädare för de berörda kommunerna, landstinget eller självstyrelseorganet och länsstyrelsen. Därmed skulle delegationen få ett forum för kontinuerlig dialog med berörda

folkvalda församlingar och länsstyrelser. Arbetet med dessa regionala referensgrupper har emellertid resulterat i mycket olika arbetssätt i de tre storstadsregionerna. Referensgruppen i Malmö har i huvudsak fungerat som det var tänkt, medan det inte har funnits någon referensgrupp i Göteborg. Referensgruppen för Stockholms län har genom sin storlek mer kommit att fungera som en passiv mottagare av information.

Referensgruppen för centrala myndigheter bestod ursprungligen av ett antal sektorsmyndigheter; Arbetsmarknadsstyrelsen, Barnombudsmannen, Boverket, Brottsförebyggande rådet, Försäkringskassaförbundet, Integrationsverket, Riksantikvarieämbetet, Riksförsäkringsverket, Rikspolisstyrelsen, Skolverket, Socialstyrelsen, Statens folkhälsoinstitut, Statens kulturråd och Ungdomsstyrelsen. Integrationsverket hade ett särskilt ansvar för att dokumentera, samla kunskaper och sprida erfarenheter från arbetet i utsatta stadsdelar.

Den 3 november 2005 beslutade regeringen att ersätta den tidigare referensgruppen med en mindre arbetsgrupp med uppgift att samordna myndigheternas arbete med storstadspolitiska frågor (Ju2005/9434/STO). I arbetsgruppen ingår företrädare för Regeringskansliet (Storstadsdelegationen och Storstadskansliet), Brottsförebyggande rådet, Rikspolisstyrelsen, Integrationsverket, Statens Folkhälsoinstitut, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Boverket, Myndigheten för skolutveckling, Riksantikvarieämbetet, Arbetsmarknadsstyrelsen och Institutet för tillväxtpolitiska studier.

Ordförande i arbetsgruppen är statssekreteraren med ansvar för storstadspolitiska frågor – sedan oktober 2006 Christer Hallerby. Arbetsgruppen skall senast den 31 december 2006 redovisa hur de lokala utvecklingsavtalen har införlivats i de ordinarie myndighetsstrukturerna. Mot bakgrund av regeringsombildningen hösten 2006 har arbetsgruppens arbete reviderats i berörda delar, varvid rapporten redovisas först den 1 februari 2007.

Vad finns redan i dag?

Det finns redan i dag ett otal olika former för samverkan där kommuner, landsting och statliga myndigheter är inblandade, både sådant samarbete som styrs av regleringar av olika slag, och sådant som växt fram ur diverse olika behov. Här ges bara några exempel

som framkommit i kontakterna med myndigheter och de ”gamla” kommunerna.

- Finsam bygger på lagen (SFS 2004:793) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser. Den ger Försäkringskassan, Länsarbetsnämnden, kommunen och landstinget möjlighet att samverka. Målgruppen är tämligen begränsad, men erfarenheterna hittills visar ändå på att samordningsförbunden kan komma att bli ett viktigt organ. I april 2007 fanns 58 samordningsförbund i 16 län, omfattande 107 kommuner. Verksamheten utvärderas av Statskontoret, som årligen redovisar utvecklingen.
- Regionala tillväxtprogram (RTP), liksom regionala utvecklingsprogram (RUP) finns i alla län. Programmen utarbetas i ett regionalt partnerskap och består av en analys av regionens tillväxtförutsättningar, ett program för hållbar tillväxt ur ett näringslivsperspektiv samt överenskommelser mellan de aktörer som skall genomföra och finansiera programmet. RTP har mindre betydelse för arbetet med ”urban utvecklingspolitik” i dagsläget, men detta kan komma att ändras.
- Strukturfonderna och Socialfonden. Av den svenska nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013, vilken beslutades av regeringen den 14 december 2006, framgår såväl geografisk indelning som riktlinjer för regionala strukturfondsprogram inom målet för
- Regional konkurrenskraft och sysselsättning. Inför programperioden 2007–2013 kommer den Europeiska regionala utvecklingsfondens program att täcka hela landet. Den geografiska indelningen syftar till att främja ett flerlänsamarbete, och följer EU:s regionala områdesindelning för statistik och regional utveckling, NUTS II. Regeringen fastställde en programstruktur med programområden enligt följande: *Övre Norrland* (Norrbottnens och Västerbottnens län), *Mellersta Norrland* (Jämtlands och Västernorrlands län), *Norra Mellansverige* (Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län), *Stockholm* (Stockholms län), *Östra Mellansverige* (Uppsala, Södermanlands, Örebro, Västmanlands och Östergötlands län), *Västsverige* (Västra Götalands och Hallands län), *Småland med öarna* (Kalmar, Kronobergs, Jönköpings och Gotlands län), och *Skåne-Blekinge* (Skåne och Blekinge län). Socialfondens

verksamhet och organisation bereds fortfarande och beräknas komma igång i november 2007. Man kan räkna med att den kommer att tillskapa partnerskap i samma åtta regioner som ovan. Både strukturfonderna och socialfonden bör komma att ha stor betydelse för den urbana utvecklingspolitiken.

- Det finns ett otal olika former för samverkan som kommunerna redan är inblandade i och som kan fylla vissa behov av samverkan mellan kommunen och berörda statliga parter, t.ex. SAMBO i Botkyrka, vilket skall uttydas ”samverkan i Botkyrka”. Kommunerna på Södertörn har sedan många år en etablerad samverkan i många olika frågor. Inom ramen för denna samverkan har också storstadsarbetet en plats.
- Arbetsmarknadsnämnd. Länsarbetsnämnderna har oftast en arbetsmarknadsnämnd i varje kommun, ett samarbetsorgan för att utforma arbetsmarknadspolitiken efter lokala förutsättningar. Ordföranden och en majoritet av ledamöterna i arbetsmarknadsnämnden ska utses på förslag av kommunen. Ledamöterna ska företräda länsarbetsnämnden, kommunen, facket och näringslivet. Det finns mycket varierande erfarenheter av nämndernas arbete i kommunerna.
- Kommunalförbund av olika slag finns på många platser, t.ex. Göteborgsregionens samarbete (GR) och BRG, Business region Göteborg.
- Inom integrationspolitiken finns också flera samverkansformer som har bäring på vad som sker inom den lokala utvecklingspolitiken. Riksdagens Arbetsmarknadsutskott beskriver arbete så här (AU2006/07:AU6):

Utskottet vill påminna om att det redan i dag finns former för samverkan och nätverk där kommuner och landsting kan ingå. Ett sådant exempel är den centrala överenskommelse om utveckling av introduktionen för flyktingar och andra invandrare som slöts 2001, på initiativ av Integrationsverket. Utöver Integrationsverket ingår AMV, Migrationsverket, Sveriges Kommuner och Landsting, Skolverket och Mynligheten för skolutveckling. En överenskommelse av detta slag bör, enligt utskottets mening, ge goda möjligheter till ömsesidigt utbyte av den kunskap och de erfarenheter som finns på både central och regional nivå. Utskottet vill också nämna det arbete där Integrationsverket i samarbete med Arbetslivsinstitutet, AMS, Glesbygdsverket, Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) och Verket för näringslivsutveckling (Nutek) och några pilotlän ska utveckla metoder och verktyg

för att öka genomslaget för integration, mångfald och arbete mot diskriminering i det regionala utvecklingsarbetet. Nutek ska bl.a. koordinera uppdraget och svara för en gemensam avrapportering.

Finns det ett behov av regional samverkan?

Utredningens direktiv anger att uppdraget innefattar att se över organiseringen av Storstadsdelegationens informella regionala referensgrupper. Översynen ska särskilt inriktas på referensgruppernas arbetsformer och framtida organisering.

Jag tolkar direktivet så att det finns anledning att ställa sig frågan; finns det ett behov av regional samverkan? Svaret är inte självklart av minst två skäl. Dels handlar de lokala utvecklingsavtalen om ett begränsat geografiskt område, mindre än en kommun, dels är det inte entydigt vad som menas med regional nivå.

Direktivet talar dessutom om att referensgrupperna ska anpassas till de lokala utvecklingsavtalen från 2007. Den politiska utvecklingen har gjort det svårt att genomföra denna intensifiering, eftersom avtalen f.n. enbart gäller för detta år. Regeringen signalerar nu att en förändring kommer att ske av den urbana utvecklingspolitiken från och med 2008. Ett direkt resultat av budgetpropositionen för 2008 är att Storstadsdelegationen läggs ner. Detta gör att diskussionen i det här kapitlet får en övergripande karaktär

Mina diskussioner med de "gamla" kommunerna ger inget entydigt svar på frågan. De mest frekventa svaren från kommunerna uttrycker i stället två saker. Dels att det redan finns många olika samverkansorgan, dels att uppgifterna, om det ska finnas en regional grupp, ska vara tydligt definierade.

Ytterligare synpunkter som framförs frekvent är att samordningen inom Regeringskansliet också måste bli bättre, alltså att beslut och insatser som direkt berör utanförskapsområden ska vara samordnade via Storstadsdelegationen. I dag finns en känsla av att departementen utan samordning sprider uppgifter och medel som har direkt bäring på arbetet i kommunerna.

Detta ligger utanför utredningens uppdrag att diskutera, men har betydelse för behovet av regional samverkan. Fungerar samordningen av besluten inom Regeringskansliet, så minskar behovet av att på regional nivå tolka och klargöra vad som gäller.

Vad menas med regional nivå?

Olika organ har egna definitioner av vad som är regional nivå. Det är för de frågor som här är aktuella oftast länet. Försäkringskassan har dock redan tagit bort länet som myndighetsnivå, och AMV är på väg att göra detsamma. Länspolismyndigheten är därmed den enda som finns kvar på länsnivå av de prioriterade myndigheterna. BRÅ och MSU har ingen regional organisation, vilket inte heller de övriga myndigheter har som är representerade i den centrala myndighetsarbetsgruppen.

Västra Götaland är ett exempel på en stor region där det runt Göteborg skapats regionala organ som omfattar 10–12 kommuner av sammanlagt 48 kommuner i regionen. Landstingen i sin tur har ofta en indelning i sjukvårdsområden som utgör delar av hela landstinget.

Det finns ett samordningsbehov

Inblandade parter i det lokala utvecklingsarbetet har ett stort behov av att samordna sina verksamheter för att kunna genomföra de åtaganden som definieras i de lokala utvecklingsavtalen. Behovet av samordning är störst på den lokala nivån, det geografiska området som avtalet omfattar. Nästa nivå för samordning finns primärt på kommunnivån.

Det är kommunen som är avtalspart och i allmän mening också huvudansvarig för genomförandet av de överenskomna insatserna. Det är i regel också så att det är först på kommuncentral nivå som beslut kan fattas på kommunens vägnar gentemot de statliga myndigheterna. Den viktigaste samordningen kommer därför att ligga här.

Erfarenheterna från det arbete som bedrivits visar också på att kommunen ofta blir den som måste få till helheten. De statliga myndigheterna kan normalt bara medverka inom sina sektorer, och har av naturliga skäl svårt att engagera sig i andras ”stuprör”. Visserligen har några av myndigheterna, främst Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, ett ömsesidigt samarbete med varandra, medan de övriga i första hand har kommunen som samverkanspartner.

Under senare tid har ytterligare initiativ tagits från dessa myndigheter tillsammans med Skatteverket, där man avser att ha

gemensamma kontor på ett stort antal platser i landet. Arbetsförmedlingen erbjuder också de andra två myndigheterna att utnyttja arbetsförmedlingens lokaler där så är möjligt. I förlängningen erbjuder man också andra myndigheter och kommuner att komma med i den samverkan som man lägger grunden för.

Implementeringen av gjorda erfarenheter och kunskaper visar också på olika förutsättningar att rätt förvalta dessa, beroende på vilka målområden som avses. Enligt en utvärdering av Christian Jensen, Göteborg (2006), skiljer sig förutsättningarna kraftigt mellan möjligheterna att ta var på upparbetad kunskap mellan målområdena sysselsättning, skola och lokalt utvecklingsarbete.

Vilka myndigheter kan vara aktuella?

De myndigheter som är aktuella för att samverka med kommunerna i dessa frågor är i första hand de som nu är representerade i den centrala myndighetsarbetsgruppen, alltså AMS, Boverket, BRÅ, Folkhälsoinstitutet, Försäkringskassan, ITPS, Myndigheten för skolutveckling, Riksantikvarieämbetet, Rikspolisstyrelsen, Socialstyrelsen, samt Integrationsverkets efterföljare.

En beskrivning av vilka beslutsnivåer som för närvarande finns inom respektive myndighet finns i *bilaga 3*.

Länsstyrelsens roll

Till och från under storstadsarbetets gång har frågan om Länsstyrelsernas roll diskuterats, både som egen aktör, som samordnare och som part i uppföljning och utvärdering. Länsstyrelserna har dock inte getts någon sådan roll inom storstadspolitiken, annat än att genom sin roll i Länsarbetsnämnden.

Länsstyrelserna har nu genom nedläggningen av Integrationsverket fått en ökad roll i flyktningmottagandet, som har beröring i arbetet med utanförskapsområdena, främst för kommunernas del. Det kan därför finnas anledning att överväga om Länsstyrelsen, som statligt företrädare på regional nivå, kan ha en samordnande roll för regional samverkan inom ramen för den urbana utvecklingspolitiken.

Kostar samverkan pengar?

Vid kontakter med de som är berörda av samverkan framförs frekvent behovet av särskilt stöd. Det handlar inte om några stora resurser, utan mera en stimulans för att någon skall kunna ha som huvuduppgift att administrera och verkställa vad som bestäms inom ramen för samverkan.

Det finns problem med samverkan mellan olika parter i det sätt som medel anslås, där man skiljer mellan verksamhetsmedel och medel avsedda för personal, administration m.m. Det är inte ovanligt att man i en samarbetsituation ganska lätt kan komma överens om gemensamma insatser, men som sedan försvåras av att det uppstår en kostnad som ska tas av förvaltningsmedel. Situationen går ibland under namnet "gardinsyndromet", där det alltså saknas medel för den gemensamma lokalen, den administration som behövs för att klara möten, verkställighet m.m. som ett nära samarbete behöver.

För att minska den tröghet som reglerna för med sig skulle det kunna ha en positiv inverkan på samverkan om det fanns "fria" medel för att administrera samverkan. Det kan ha stor betydelse för att utveckla ett fruktbart samarbete mellan kommun och stat. En statlig insats om några hundra tusen kronor per kommun och år skulle räcka långt och kan också stimulera övriga parter att bidra med resurser för ändamålet. Därmed finns utrymme för att avdela en tjänsteman, för möten och utbildning, verkställighet samt uppföljning. I dag är det oftast en tjänsteman i kommunen som får denna uppgift, en uppgift som därmed helt präglas av det kommunala sättet att hantera olika frågor.

I budgetpropositionen för 2008 säger regeringen visserligen att arbetet med att bryta utanförskapet ska ske genom den generella politiken. Men samtidigt betonar regeringen att det lokala utvecklingsarbete ska ske i samverkan också med privata aktörer och det civila samhället. Vidare måste utvecklingsarbetet på såväl individ- som områdesnivå ske i ett lokalt, kommunalt och regionalt perspektiv, och dessutom ha en stark koppling till samhällsplanering, fysisk planering och hållbar stadsutveckling. Det torde inte saknas arbetsuppgifter att hålla allt detta samman i en effektiv organisation.

Om det blir ett 20-tal kommuner som kommer att delta i arbetet så blir det en årskostnad om några miljoner kronor årligen. Eftersom arbetet förutsätts leda till minskade kostnader för utan-

förskapet som vida överstiger detta belopp är idén mer än finansierad.

Vilka insatser som utöver detta kan och bör ställas till förfogande, via ordinarie eller särskilda anslag, avgörs av vilka mål och metoder som regeringen till slut bestämmer sig för.

Behöver samordningen ett särskilt organ?

Det finns i dag en mängd samverkansorgan som verkar inom eller i närheten av de frågor som den urbana utvecklingspolitiken handlar om, såsom redovisats ovan. Det finns alltså mycket som talar för att utnyttja befintliga samverkansorgan i första hand. De kan kompletteras med den eller de parter som behövs, beroende på vilka frågor som behandlas.

Samverkan i organiserad form mellan kommunen, som i det här sammanhanget kan beskrivas som generalist, och de specialiserade statliga myndigheterna, får lätt konsekvensen att möten handlar om en diskussion mellan kommunen och en myndighet i taget, eftersom samverkan ser olika ut för olika målområden.

Kommunen via sitt arbetsmarknadskontor och socialtjänst behöver samverka med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Kommunen behöver, via sitt utbildningskontoret samverka med Myndigheten för skolutveckling, via sitt lokala brottsförebyggande råd med Polisen. Gemensamma möten med alla dessa inblandade parter kommer därför ofta att upplevas som en belastning för samverkan i stället för en tillgång.

Om man för samman de sex målområdena som numera anges som mål för de lokala utvecklingsavtalen i faktablad (IJ 07.01) till tre områden, ökad sysselsättning och minskat socialbidrag, skolan samt lokal utveckling, demokrati och trygghet, så framgår det att behovet av samverkan mellan kommunen och de statliga myndigheterna ser olika ut för olika målområden.

Slutsatsen är därför att använda redan befintliga organ för den samverkan som kan behövas på nivån ovanför kommunen. Det finns inga starka argument för att från statens sida inrätta särskilda regionala organ för att genomföra storstadspolitiken/utanförskapspolitiken. Den övergripande politiska samsyn som behöver finnas klaras bra genom att följa den centrala arbetsgången med ett "storstadsmöte" per år.

4 Rapport Integration 2005

Enligt direktivet för utredningen ska koordinatören öka förutsättningarna för aktörerna att utifrån den kunskap som finns snabbare nå en utveckling bort från utanförskap och segregerade stadsdelar. Därvid ska slutsatserna i Rapport Integration 2005 beaktas (Integrationsverket, april 2006).

Rapport Integration 2005 är den fjärde fördjupande analysen om tillståndet och utvecklingen i Sverige ur ett integrationspolitiskt perspektiv som Integrationsverket publicerat. Ett av kapitlen handlar om Storstadspolitik – antisegregationspolitik, sidorna 205 – 211. Kapitlet i sin tur refererar till ett antal utvärderingsrapporter och analyser, som det här inte är möjligt att behandla, förutom Storstad i rörelse (SOU 2005:29), som är den grundläggande genomgången av ett stort antal utvärderingsrapporter som producerats inom ramen för storstadspolitiken, och som refereras i Rapport Integration.

I sammanfattning kan slutsatsen i Rapport Integration 2005 sägas vara

att det politiska målet att bryta segregationen genom områdesbaserade insatser var orealistiskt. Däremot har en stor del av insatserna inom Storstadssatsningen haft viktiga effekter genom att lindra delar av segregationens negativa konsekvenser.

Slutsatsen delas av flera andra forskare inom området, såsom Roger Andersson och Nihad Bunar. I Storstad i rörelse skriver utredaren Helene Lahti Edmark:

De lokala utvecklingsavtalen har inga förutsättningar att nå upp till det övergripande målet, att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen.--- målet är överambitiöst och orealistiskt. Detta förtar dock inte värdet av de insatser som genomförts på ett lokalt plan ute i de bostadsområden som omfattas av de lokala utvecklingsavtalen. Där har avtalen i många fall bidragit till en utveckling och gjort en skillnad.

Rapport Integration menar att förutsättningarna för att målet om att bryta segregationen ska kunna nås är att arbetet breddas till flera politikområden, såsom bostads- social- utbildnings- och arbetsmarknadsområdena. På det lokala planet innebär det att kommunernas samtliga förvaltningar engageras i arbetet med att bryta segregationen.

Rapport Integration sammanfattar sin genomgång med följande diskussion om storstadspolitikens vägval, där man förordar ett bredare och mera generellt angrepp på utanförskapet.

En genomgång av de ovan refererade utvärderingarna och studierna ger det sammanfattande intrycket att storstadpolitiken står inför ett vägskäl: Antingen en fortsatt kompensatorisk politik, där åtgärderna i första hand ska mildra segregationens negativa effekter och därför är riktade till de områden där merparten av stadens ekonomiskt och socialt resurssvaga befolkning bor. Eller en utvidgad politik, där målet om att bryta segregationen blir en del av bredare politikområden som omfattar exempelvis satsningar på bostadsbyggande och andra infrastrukturerella aspekter av stadens planering och utveckling. Om ambitionen fortfarande är att bryta segregationen, i meningen angripa de processer som upprätthåller och fördjupar den etniska och socioekonomiska boendesegregationen, är den utvidgade politiken en grundläggande förutsättning för att vi ska närma oss detta viktiga mål.

Jag kan bara konstatera att uppdraget för utredningen inte är att varken utvärdera eller omvärdera hela politikområdet. De slutsatser som dras i Rapport Integration 2005, liksom i andra rapporter, när det gäller den lokala verksamheten stämmer med vad som framgår i andra kapitel i den här rapporten. Det handlar om vikten av att kommunerna engageras i sin helhet, både politiskt och organisatoriskt. Det handlar om vikten av att myndigheter i sin helhet engageras i arbetet och att myndigheter samarbetar med varandra och med kommunerna. Det handlar om ett bredare anslag där olika politikområden samverkar för att utanförskapet ska kunna brytas.

Att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen i storstadsregionerna och verka för jämlika och jämställda levnadsvillkor för storstädernas invånare, är ett mål som kräver ett stort engagemang i hela samhället.

5 Erfarenheter av koordinatoruppdraget

Som påtalats i kapitel 2 var ett av syftena med att tillsätta en koordinator att hjälpa till med att lösa upp den ovana och det motstånd som finns mot att samverka med parter utanför den egna myndigheten. Mina erfarenheter, både från arbetet i Storstadskansliet och som koordinator, är att det finns en fördel med att kunna prata med både kommuner och myndigheter utan att uppfattas som en företrädare för regeringen. Särskilt för myndigheterna är detta viktigt, eftersom det finns de normala, reglerade, vägarna för kommunikation mellan regeringen och myndigheten. Det blir en öppnare dialog när jag inte direkt företräder regeringen eller kansliet, och det är lättare att vända sig till någon som finns ”utanför”, som inte upplevs som en myndighetsperson. Också för Storstadskansliet kan det vara svårt att lämna besked under en pågående process som ännu inte har lett till beslut.

Jag har som koordinator en initiativmöjlighet som svårligen tillkommer till exempel Storstadskansliet. Med detta menar jag att jag har kunnat ha direkta kontakter med företrädare för centrala myndigheter för att diskutera innehåll och organisation i deras engagemang i utanförskapspolitiken. Genom att jag mera har upplevt ha en konsultroll har jag på ett helt annat sätt kunnat diskutera olika sätt att arbeta än jag skulle haft som företrädare för Regeringskansliet. Jag har, som en följd av detta, kunnat ha en friare roll för att ge direkt råd om arbetet, utan att någon annan än jag själv har behövt svara för innehållet i råden. Jag har större möjligheter att peka på goda förebilder, men också varna för vissa erfarenheter, utan att det för den skull behöver vidtas åtgärder i förhållande till den enskilda verksamheten som utpekas.

Det finns också ett stort behov för i första hand kommunerna att kunna fråga om råd i arbetet, men framför allt att lotsas rätt i de många gånger ovana kontakterna med myndigheter och regering.

För många kommuner hör det inte till vanligheterna att ha direkta kontakter med myndigheter för ett gemensamt arbete på samma grund. De vanligast kontakterna mellan kommunerna och myndigheterna handlar om fördelning av medel och kontroll av hur dessa används. Jag har bara genom att medverka på de första mötena mellan parterna kunnat få igång ett samarbete, inte genom att berätta hur man ska göra, utan bara hjälpt till med ett gemensamt språk.

Mina erfarenheter av arbetet understryker vikten av information och utbildning för de inblandade parterna. Den kunskap och erfarenhet som vunnits under de första åren av lokalt utvecklingsarbete måste tas tillvara, och spridas vidare till alla som berörs av arbetet. Under de gångna åren har regelbundet ordnats årliga konferenser som handlat just om spridning av erfarenheter och kunskaper. Det känns angeläget att dessa möten mellan de som arbetar på det lokala planet fortsätter, inte minst för att kommunerna och deras anställda måste få en chans att mötas över kommungränserna och lära av varandra.

Också de möten som har arrangerats under namnet Storstads-mötet, alltså en träff för ledningarna för kommuner, myndigheter och regering, bör fortsätta. Grunden för ett framgångsrikt lokalt utvecklingsarbete ligger i tydliga mål från de avtalslutande parterna, alltså regeringen och kommunledningarna. Föreligger inte denna tydlighet försvåras ett effektivt lokalt arbete. Försäkringskassan, som har lagt fast en intern arbetsordning för samverkan, uttrycker detta i sin rapport till regeringen (070928) som att man

avvaktar interna beslut hos kommunen huruvida de har för avsikt att teckna samverkansöverenskommelse eller inte och i några fall ha kommunerna hittills inte varit intresserade av att teckna en överenskommelse. Uppstarten har på sina håll varit trevande med vissa svårigheter att nå fram till kommunerna som samverkanspart.

Beskrivningen visar tydligt behovet av att hela organisationen är engagerad i att bryta utanförskapet. Förståelsen måste finnas i hela organisationen, annars blir arbetet en sidoaktivitet av projekttyp, något som sker vid sidan om den ordinarie organisationen.

Uppdraget att identifiera och undanröja hinder för samarbete har däremot varit mycket enkelt. Det finns hittills inga redovisade hinder av formell art. Inte heller målkonflikter mellan den statliga och den kommunala verksamheten har kunnat identifieras, varken tidigare under åren med de första sju kommunerna eller nu under

arbetet som koordinator. Detta betyder inte att det inte finns hinder, men dessa härrör då i stor utsträckning till olika kulturer, olika myndighetsroller, ett annat sätt att placera sig själva i en hierarki. Sedan finns det naturligtvis rent praktiska hinder i form av olika datasystem, sekretessregler och andra administrativa rutiner, men dessa har i regel kunnat redas ut på det lokala planet.

Det som är svårt att klara ut, och som därmed kan ta lång tid, är att komma fram till hur den gemensamma processen ska formas för att få fram både en strategisk stadsdelsplanen och en överenskommelse om samverkan. Som redovisats ovan (kap. 2) finns det en ovana för så starka organisationer som kommunerna och myndigheterna att sätta sig ner och gemensamt arbeta fram gemensamma mål, strategiska dokument och handlingsplaner. Däremot är det lättare när man hittar fram till en gemensam verksamhet som upplevs som positiv för alla inblandade. Den försöksverksamhet som växte fram i Malmös fyra stadsdelar under namnet Lokala arbets- och utvecklingscentra har under åren utvecklats till en permanent verksamhet för hela kommunen, där kommunen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen gemensamt bedriver ett arbete för att få fler i egen försörjning, också de som står längst från arbetsmarknaden.

Att vara en resurs på lokal och regional nivå för samordning, dvs. inspirera, stödja, följa arbetet och förmedla erfarenheter, har därför varit och är den kanske viktigaste uppgiften. Jag har medverkat på ett antal möten och konferensen med statliga myndigheter på regional och lokal nivå för att förmedla de kunskaper och erfarenheter som vunnits under de gångna åren. Jag har vidare vid några tillfällen inspirerat till och deltagit i de första mötena mellan kommunen och de statliga myndigheterna som koordinator. Dessutom har jag medverkat vid ett antal centrala konferenser.

Samverkan utanför den egna myndigheten har under de snart tio år som gått sedan starten för storstadspolitiken blivit mycket vanligare. Insikten om behovet av, och nyttan med, samarbete i olika riktningar har blivit mera av allmängods. Inom de större statliga myndigheterna finns nu i regel egna enheter som arbetar just med de olika uppdragen som finns för samverkan med andra. Som exempel kan nämnas Försäkringskassan med sin centrala avdelning, men också Brå och Rikspolisstyrelsen, som genom regelbundna konferenser bygger upp kunskap och organisation för en bättre samverkan.

Samtidigt som detta är sagt, kan man fortfarande förundras över att samma myndighet kan nå så olika resultat på olika platser. Visst är det så att kommunerna agerar olika, har olika organisation och förutsättningar, men ändå är det förvånande att se hur till exempel Myndigheten för skolutveckling, som rimligen har samma arbetsätt över hela landet, ändå får en olikartad hantering i olika kommuner. Också Brottsförebyggande rådet har, trots ett likalydande förslag till avtal, inte lyckas träffa avtal med alla kommuner. Det är ett omfattande arbete att ta reda på orsakerna till att det är så, men det borde vara en intressant uppgift för framtiden att försöka hitta orsakerna och hur de kan avhjälpas.

Som koordinator har jag också fungerat som informations-spridare till i första hand de nya kommunerna som erbjöds att teckna lokala utvecklingsavtal, med berättelser om goda exempel och annan vägledning för att komma igång med arbetet. En viktig fråga har ofta handlat om hur avgörande det inre kommunala arbetet är, dvs. en stabil organisation som innefattar hela kommunen, väl förankrad i den politiska ledningen och som engagerar hela kommunen i arbetet för att bryta segregationen.

6 Slutsatser

Att bryta segregationen

Det finns anledning stryka under att arbetet med att bryta segregationen, som målet för politiken var formulerat, kräver samtidiga och samordnade insatser från alla berörda parter. De nya mål som regeringen nu föreslår i budgetpropositionen förändrar inte den bilden. Färre individer i utanförskap och färre områden som präglas av utanförskap torde också kräva insatser på bred front. Ska dessa bli effektiva måste de samordnas på lokal nivå. Då fyller fortfarande de lokala utvecklingsavtalen ett viktigt syfte.

För kommunernas del förutsätter frågan om att bryta segregationen och minska utanförskapet, att den uppmärksammas vid alla beslut, på samma sätt som t.ex. jämställdhet eller hållbar utveckling ska finnas med i bedömningen vid alla beslut. Mycket talar för att många "vardagsbeslut" kan få större, negativa, effekter i utsatta bostadsområden än i andra områden, utan att det har varit avsikten. Erfarenheter pekar på att generella nedskärningar, "osthyvelsprincipen", drabbar hårdare i utsatta områden än i mera välmående.

En av kärnpunkterna i kunskapsöversikten Storstad i rörelse (SOU 2005:29) är att en bred och sammanhållen politisk insats på både nationell och lokal nivå där olika politikområden strävar i samma riktning är en förutsättning för att insatserna ska få önskad effekt. Vidare sägs att insatser som är samordnade i tid och rum har klart större förutsättningar att få genomslag än enstaka insatser. Endimensionella insatser blir ofta kortvariga och kostsamma med marginella effekter.

Erfarenheterna från de kommuner som tidigare deltagit i arbetet inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen pekar i samma riktning, det är bara genom att hela kommunen engageras som situationen kan förändras för människor som lever i ett utanförskap. Det är sedan en annan sak att konkreta insatser för att få fler i

arbete eller ytterligare satsningar på skolor av naturliga skäl koncentreras till dessa områden. Men att se segregationen enbart som arbetslöshet eller svaga skolresultat är att förminska problemet med segregationen.

Som framgått tidigare menar Integrationsverket i Rapport Integration 2005 att förutsättningarna för att målet om att bryta segregationen ska kunna nås är att arbetet breddas till flera politikområden, såsom bostads- social- utbildnings- och arbetsmarknadsområdena. På det lokala planet innebär det att kommunernas samtliga förvaltningar engageras i arbetet med att bryta segregationen.

Ett förslag är därför att kommunerna också för egen del tar ställning till dels politiska riktlinjer för att bryta segregationen, dels fastställer en central organisation i kommunen som samordnar kommunens egna insatser.

Sektorsinsatser får inte vara motsatsen till tvärssektoriella insatser. Det kommer under alla förhållanden att krävas båda generella insatser inom ramen för välfärdspolitiken och tvärssektoriella insatser för att segregationen och utanförskapet ska kunna brytas. De generella sektorinsatserna kommer alltid att vara grunden för de insatser som görs, vare sig det sker i utvalda bostadsområden eller för alla människor i en given situation. Det tvärssektoriella arbetet kompletterar och koncentrerar arbetet i de mest utsatta områdena, där den vanliga generella välfärdspolitiken inte är tillräcklig. Den form av nätverksförvaltning som behöver utvecklas i arbetet med att bryta segregationen kräver både förståelse och engagemang.

Insatser som är samordnade mellan olika aktörer har större förutsättningar att ge önskat resultat. När var och en ensam startar, om än så vällovliga, aktiviteter är risken stor att de blir kostsamma och kortvariga. Det behövs därför en sammanhållen politik där myndigheterna ser det lokala utvecklingsarbetet som en del i deras ordinarie uppgift, och något som behandlas inom den ordinarie organisationen.

Regeringen säger också, i budgetpropositionen för 2008, att inriktning av politiken bland annat ska vara att myndigheterna som är aktiva inom områdena arbete, utbildning, trygghet och tillväxt ska få möjligheter till lokal flexibilitet i sin verksamhet och aktivt delta i de lokala partnerskapen.

Det finns ytterligare ett område som bör uppmärksammas, bostadspolitiken. Många utanförskapsområden sammanfaller med det vi kallas miljonprogramsområden, områden som nu står inför behovet av omfattande renoveringsbehov. Det må finnas en diskus-

sion om vem som ska betala alla de miljarder som upprustningen kommer att kosta, men insatserna behöver göras också i skenet av att minska utanförskapet och bryta segregationen, inte bara att byta stammar och andra tekniska åtgärder.

Ett krav är därför att de statliga myndigheterna rakt igenom sin organisation måste vara medvetna om hur deras insatser för de mest utsatta områden hänger ihop med deras specifika uppgifter i förordning och regleringsbrev. Därav följer också att uppdragen från regeringen till myndigheterna via instruktioner och regleringsbrev måste betona att detta ingår i respektive myndighets uppdrag.

Organiserad samverkan på regional nivå?

Det finns i dag en mängd samverkansorgan som verkar inom eller i närheten av de frågor som den urbana utvecklingspolitiken handlar om.

Några exempel på aktuell samverkan som återfinns i de flesta regioner är Samordningsförbund (Finsam), ett fyrpartssamarbete mellan kommun, landsting, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan (SFS 2004:793).

Kring den regionala utvecklingen finns i regel också partsorgan, och nu tillkommer också samverkan kring EU:s strukturfonder och Socialfonden.

AMV har i kommunerna en arbetsmarknadsnämnd som är ett annat tänkbart organ som också kan hantera de urbana utvecklingsfrågorna. Kring kommunerna finns sedan ofta ytterligare former av samverkan via olika kommunalförbund, t.ex. Göteborgsregionens samordningsförbund (GR), Södertörnssamverkan m.m.

Det finns mycket som talar för att utnyttja befintliga samverkansorgan i första hand, och att de kompletteras med den eller de parter som behövs, till exempel polisen. Det kan också diskuteras hur effektivt det är med en samrådsgrupp, där de olika företrädarna bara är intresserade av några få av de frågor som behandlas. Samtalen i många samrådsorgan blir ofta en dialog mellan kommunen och en myndighet i taget. Det är då rimligt att den nödvändiga samverkan i stället klaras inom den styrorganisation som finns i kommunen centralt respektive i det område som är aktuellt, där man kan förutsätta att diskussionerna har närmare beröring med alla involverade parter.

Den samverkan som förutsätts inom ramen för den urbana utvecklingspolitiken bör i första hand ske på så lokal nivå som möjligt, dvs. på stadsdelsnivå. Då kommer de som berörs och som är direkt inblandade i verksamheten att ha ett värdefullt forum för planering och verkställande av beslutade insatser liksom att vara mottagare av den uppföljning och utvärdering som förutsätts ske. Kopplingarna inom respektive organisation uppåt mot respektive beslutsnivåer sker då via de ordinarie beslutsvägarna inom respektive organisation, och de ansvariga på högre nivåer har då en direkt insyn i, och ett ansvar för, vad som planeras och genomförs.

En slutsats av detta är att det många gånger är svårt att hitta en gemensam politisk nivå för de parter som samverkar. Olika myndigheter har olika definitioner av vad som menas med regional nivå.

Ett förslag för att ge möjlighet att dra upp de stora riktlinjerna, liksom att i förekommande fall kunna göra jämförelser mellan insatserna i olika kommuner, är därför att ett regionalt urbant möte genomförs årligen, enligt den modell som används centralt. Deltagare på ett sådant möte kan vara dels den politiska ledningen i resp. kommun, dels länsansvariga inom AMV, Försäkringskassan, Polisen och MSU. Landstinget/regionen bör vara företrädare. Till mötet kan också övriga statliga myndigheter inbjudas, liksom utvärderare m.m. Regeringen bör vara representerad.

Synpunkter och förslag till kommuner och myndigheter

Samverkan mellan olika parter är inte alltid lätt, och jag vill peka på några av de erfarenheter och kunskaper som har vunnit under de gångna åren, och som upprepas under mitt arbete som koordinator. Jag ska avsluta med att sammanfatta dessa kunskaper inför det som ligger framför oss – hur politiken ska kunna nå målen.

Till kommunerna

Kommunerna är ovana vid en direkt samverkan, alltså att gemensamt mellan kommunen och en statlig myndighet gemensamt planera och genomföra en verksamhet. Den grundläggande uppfattningen om att vara ett självständigt politiskt organ leder ofta till att kraven på staten i första hand blir ”mer pengar, så sköter vi arbetet”. För kommunerna betyder samverkan primärt ett samarbete

inom kommunens olika organ. Det beror inte enbart på känslan av självständighet, utan också på att kommunerna helt enkelt är så stora – och starka – organisationer att de har fullt upp med att samverka inom sig själva.

Resultatet blir oftast att kommunen arbetar vidare med sina uppdrag, utan att reflektera över om det möjligen finns någon utanför den egna kommunala kompetensen som man borde samverka med för att lösa problemen. När det så småningom blir aktuellt, så har arbetet gått så långt att en inbjudan till samverkan och samarbete oftast betyder att ett färdigt program läggs på bordet för de tilltänka samarbetsparterna att skriva under.

Även om det som har arbetats fram inom kommunen oftast är bra, så är det ingen god grund för ett gemensamt, förtroendefullt samarbete.

Erfarenheter och forskning, inte minst genom den omfattande utvärdering som skett kring storstadspolitiken, pekar tydligt ut ett par förslag som bör beaktas.

1. Se till att hela kommunen är medveten om vad som planeras och genomförs inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen. Se till att det finns en genomtänkt organisation, en kedja som innefattar den politiska ledningen, kommunledningskontoret och den verkställande organisationen ute i stadsdelen. Att bryta segregationen och förändra bilden av ett bostadsområde kräver att hela kommunen är engagerad. Det löser sig inte genom att lämna frågan till en projektgrupp vid sidan av den vanliga organisationen. Ge tydliga mandat till styrgruppen i stadsdelen som ska göra jobbet
2. Ta samarbete på allvar. Tänk igenom vilka som, utanför kommunen, kan tänkas behöva vara med i samarbetet, vilka som kan tänkas bidra med en eller flera byggstenar. Ta vara på kunskap och idéer som finns, så går det lättare sedan. Partnerskap är svårt när så stora organisationer som kommunen och statliga myndigheter ska vara med, och ännu svårare när man bjuder in företag och föreningar. Men bara för att det är svårt, så ska man ju inte låta bli att försöka.

Till myndigheterna

Hur ser det då ut på den statliga sidan? Också här finns det ett antal kritiska synpunkter att börja med.

Den statliga verksamheten är organiserad i sektorsmyndigheter. Visst finns det en variation mellan olika myndigheter, men i grunden så håller man sig inom sina ramar, och har begränsad insyn och kunskap om vad som sker inom andra delar av den statliga sfären. Resultatet blir här att man rullar på enligt sina egna förordningar, instruktioner och regleringsbrev. Står det inte i regleringsbrevet så blir det inte gjort, även om det skulle bli bättre gjort om man kunde samarbeta med andra med liknande problem eller mål.

Det är rimligt att i varje fall de större myndigheterna har enheter som har till uppgift att dels följa vad som händer inom andra politikområden och myndigheter, dels har till uppgift att stödja ökad samverkan med parter utanför den egna myndigheten.

Regeringskansliet har en formell uppbyggnad som borde främja samverkan mellan de olika enheterna och departementen. Konstitutionen förutsätter ju att regeringen fattar kollektiva beslut, och därmed finns det ju en sista försäkring för att inga beslut fattas utan att man har kunskap om hur andra beslut påverkas. I praktiken finns precis samma svårigheter för samverkan som det finns i kommunerna.

Storstadsdelegationen har varit ett av få organ för samverkan som har överlevt under någon längre tid. Delegationen skulle snart ha kunnat fira 10-års jubileum, och då konstaterat att resultatet har blivit bättre och bättre under åren. Det visar att det går att förändra även väl inarbetade strukturer, även om det tar tid. Regeringen har nu beslutat att lägga ner Storstadsdelegationen utan att, än så länge, ange hur den aktiva samverkan centralt ska främjas i fortsättningen. Enligt budgetpropositionen ska de lokala utvecklingsavtalen finnas kvar för att möjliggöra lokala partnerskap mellan statliga myndigheter, kommuner, privata aktörer och det civila samhället för genomförandet av det lokala utvecklingsarbetet.

Mina förslag till myndigheter och regering är därför att avsätta resurser för en ökad samverkan med både andra myndigheter och med kommunerna för att arbetet med det övergripande målet att bryta segregationen ska kunna nås. Hur stora dessa resurser kan vara beror förstås på hur stor myndigheten är, men också på hur den organiseras. Samverkan bör ha sin tyngdpunkt på så lokal nivå som möjligt.

Utöver vad som kan göras inom ramen för de ordinarie resurserna bör regeringen överväga om inte särskilda resurser bör fogas till arbetet med lokala utvecklingsavtal, resurser som skulle underlätta för både kommuner och myndigheter. En i sammanhanget liten kostnad skulle som "fria" medel ha en positiv inverkan på möjligheterna att administrera samverkan mellan kommunen, myndigheterna, privata aktörer och det civila samhället.

Sammanfattning av slutsatser och förslag.

Det är inte enkelt att i några korta punkter sammanfatta alla de erfarenheter och kunskaper som hittills vunnits under arbetet med storstadspolitiken. Ett omfattande arbete har dock gjorts i form av utvärderingar och forskning kring det lokala utvecklingsarbetet, och de erfarenheter som jag drar av arbetet som koordinator sammanfaller i hög grad med dessa slutsatser.

Följande slutsatser kan dras utifrån den forskning och de utvärderingar av storstadspolitiken som föreligger, främst Storstad i rörelse (SOU 2005:29) och Storstadssatsningens implementering (Christian Jensen, Göteborgs universitet 2006).

1. Gemensamma insatser gör skillnad. En negativ utveckling i ett område avstannar eller vänds i positiv riktning.
2. En bred och sammanhållen politisk insats på både nationell och lokal nivå där olika politiska områden strävar i samma riktning är en förutsättning för att man ska få önskad effekt.
3. Insatser som är samordnade i tid och rum har klart större förutsättningar att få genomslagskraft än enstaka sektorsinsatser. Endimensionella insatser blir ofta kortvariga och kostsamma med marginella effekter.
4. Gemensamma insatser underlättas av att berörda parter avsätter resurser som avser samarbetets formella delar. Samarbete måste administreras, underhållas och utvecklas.
5. Instrumentet - lokala utvecklingsavtal - bidrar till ett helhetsperspektiv, långsiktighet och kontinuitet i synen på stadsdelen. Det medför att kommunen måste samverka med andra lokala aktörer och samverkan måste också ske inom och mellan olika myndigheter. Avtalen stimulerar till ett flerdimensionellt sätt att arbeta som skiljer sig från traditionell förvaltningskultur.

6. Genom avtalen finns ett nära samspel mellan den lokala och centrala nivån som är viktig inte minst för att centrala beslut måste fattas med lyhördhet för vad som sker lokalt. Samordning av finansiella resurser gör det möjligt att lokalt pröva nya arbetssätt.
7. I flera utvärderingar försöker man besvara frågan om vad storstadssatsningen har bidragit med för den kommunala verksamheten. Några punkter från Göteborg: (Storstadssatsningens implementering. Christian Jensen 2006.)
 - Skapat förutsättningar för ett mer strukturerat utvecklingsarbete i berörda bostadsområden genom att synliggöra både problem och lösningar, men också att synliggöra olika kompetenser och aktörer.
 - Ökat den politiska och kommunala förankringen av arbetet mot segregation.
 - Stärker och påskyndar redan existerande utvecklingsprocesser.
 - Skapar större förståelse mellan olika parter som är involverade i arbetet mot segregation och stärker strukturer för lokal samverkan.

Slutord

- *En bred och sammanhållen politisk insats på både nationell och lokal nivå där olika politiska områden strävar i samma riktning är en förutsättning för att politiken ska få önskad effekt.*
- *Insatser som är samordnade i tid och rum har klart större förutsättningar att få genomslagskraft än enstaka projekt. Endimensionella insatser blir ofta kortvariga och kostsamma med marginella effekter.*

Dessa två punkter sammanfattar erfarenheterna från både forskningen och praktiken hittills. De pekar ut hur den urbana utvecklingspolitiken ska kunna nå de uppsatta målen.

Referenser

Storstad i rörelse. Kunskapsöversikt över utvärderingar av storstadspolitikens lokala utvecklingsavtal (SOU 2005:29).

Rapport Integration 2005. (Integrationsverket, april 2006).
Underlagsrapporter till Rapport Integration 2005, Roger Andersson 2004.

Det går bra, men det ser fortsatt dåligt ut, Nihad Bunar, 2004, Södertörns högskola nr 12.

Storstadssatsningen i ett områdesperspektiv, Törnqvist, Anders, 2004, Göteborgs universitet.

Storstadssatsningens implementering. Jensen, Christian, 2006, Göteborgs universitet. Också Storstadssatsningens organisering 2004.

Mot en modern och sammanhållen förvaltning (VISAM, Statskontoret 2005:126).

Regeringens budgetpropositioner för 2007 och 2008.

Budgetar för 2006 eller 2007 från kommunerna som erbjudits lokala utvecklingsavtal, ägardirektiv till de kommunala bostadsbolagen m.m.

Kommittédirektiv

Koordinator för samverkan inom storstadspolitikens lokala utvecklingsarbete

**Dir.
2006:66**

Beslut vid regeringssammanträde den 1 juni 2006

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare (koordinator) skall svara för strategisk samverkan mellan de lokala och regionala aktörer som berörs av storstadspolitikens lokala utvecklingsarbete. Koordinatorns arbete skall utgå från den nationella storstadspolitikens övergripande mål att bryta segregationen, samt de kunskaper och erfarenheter som hittills vunnits från storstadsarbetet. Sammanfattningsvis skall koordinatorn

- verka för att det storstadspolitiska målet med att bryta segregationen uppnås inom ramen för ordinarie insatser inom berörda politikområden.
- verka för ökad samverkan av storstadsarbetets aktörer inom och mellan lokal och regional nivå,
- se över Storstadsdelegationens regionala referensgruppers arbetsformer, och
- ge en kompletterande bild av situationen och utvecklingen i de stadsdelar i de ytterligare kommuner som kommer att erbjudas teckna lokala utvecklingsavtal.

Koordinatorn skall löpande rapportera arbetet till Storstadsdelegationen. En slutrapport av arbetet skall skriftligen lämnas till regeringen senast den 1 oktober 2007. Därefter kommer en bedömning att göras av det fortsatta behovet av en koordinator.

Bakgrund

Riksdagen fastställde i december 1998 regeringens förslag om mål och inriktning för storstadspolitiken (prop.1997/98:165, bet.1998/99:AU2, rskr.1998/99:34). Dessa är

- att ge storstadsregionerna goda förutsättningar för långsiktigt hållbar tillväxt och därmed kunna bidra till att nya arbetstillfällen skapas såväl inom storstadsregionerna som i övriga delar av landet, samt
- att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen i storstadsregionerna och att verka för jämlika och jämställda levnadsvillkor för storstädernas invånare.

Till det senare målet har lokala utvecklingsavtal tagits fram. Avtalet är ett instrument för att reglera samverkan mellan staten och vissa storstadskommuner. Regeringen har sedan 1999 tecknat lokala utvecklingsavtal med sju kommuner med 24 segregerade stadsdelar. Avtalen revideras årligen. För att förbättra situationen i de segregerade stadsdelarna avsatte staten drygt 2 miljarder kronor under storstadsarbetets inledande år. Av dessa har drygt 80 miljoner kronor använts till utvärderingar, rapporter och kunskapsunderlag från bland annat Södertörns högskola, Lärarhögskolan i Stockholm, Mångkulturellt Centrum, Chalmers tekniska högskola, Göteborgs universitet, Lunds universitet samt Malmö högskola.

Storstadsdelegationen är det beredningsorgan som på regeringens uppdrag samordnar och utvecklar den nationella storstadspolitiken. Storstadsdelegationens inomdepartementala referensgrupp och dess referensgrupp för centrala myndigheter har formaliserats för att på nationell nivå säkerställa samordning av statliga myndigheters arbete. Initialt tillsattes tre storstadsförhandlare för att bistå Storstadsdelegationen i kontakterna med kommuner, landsting, självstyrelseorgan inom respektive region och andra aktörer i samband med avtalstecknande.

I och med ingången av 2006 är de 2 miljarder som staten avsatte i princip förbrukade. Det lokala utvecklingsarbetet övergår därmed till att genomföras inom ramen för statens, kommunernas och andra aktörers ordinarie verksamhet och resurser. Regeringen har i november 2005 erbjudit de sju kommunerna att teckna nya lokala utvecklingsavtal från 2007. Vidare har regeringen i den ekonomiska vårpropositionen för 2006 aviserat att man avser erbjuda ytterligare

20 av landets största kommuner med segregerade stadsdelar att teckna lokala utvecklingsavtal. Dessa kommuner kommer erbjudas att komma in med en intresseanmälan om att teckna lokala utvecklingsavtal samt en beskrivning av situationen i den eller de stadsdelar som kommunen anser vara segregerad.

För att stödja det lokala utvecklingsarbetet inom ramen för ordinarie verksamheter har en översyn av storstadsarbetets organisering genomförts, i syfte att stärka de strukturer som bär upp storstadsarbetet. På nationell nivå har bland annat Storstadsmötet etablerats som ett forum för ledande representanter från regeringen, myndigheter och kommuner för att årligen kunna diskutera övergripande frågor vad gäller storstadspolitikens utveckling.

En koordinator för ökad måluppfyllelse

Ett flertal steg har således tagits på nationell nivå för att stödja övergången till ordinarie verksamhet. För att även säkra och förstärka verksamheten på lokal och regional nivå krävs en koordinerande funktion för att, i likhet med de initialt verksamma storstadsförhandlingarna, förstärka samverkan inom och mellan de två nivåerna.

Uppdraget

Det är väl belagt att införlivning av ett utvecklingsarbete i ordinarie verksamhet ställer ökade krav på stödjande strukturer i form av organisation, arbetssätt och metoder. I ett övergångsskede ställs frågor kring bland annat ansvarsfördelning, prioritering av resurser och invanda arbetssätt på sin spets. Den omfattande kunskap som storstadsarbetets insatser fört med sig innebär stora utmaningar och möjligheter för en lång rad aktörer, framför allt på lokal och regional nivå. Koordinatorns viktigaste funktion är att verka för att målet att bryta segregationen uppnås inom ramen för ordinarie insatser inom berörda politikområden. Vidare skall koordinatören öka förutsättningarna för att aktörer samverkar utifrån den kunskap som nu finns, till gagn för en snabbare utveckling bort från utanförskap och segregerade stadsdelar. I arbetet ska slutsatserna i Rapport Integration 2005 beaktas.

Samverkan på lokal och regional nivå

Erfarenheterna och kunskaperna från storstadsarbetet har visat att en betydande del av det lokala utvecklingsarbetet är beroende av en mer utvecklad samordning och samverkan mellan aktörer på såväl lokal som regional nivå. Inom ramen för storstadsarbete har samordning och samverkan sällan påverkat det nationella arbetet i form av till exempel regeländringar.

Koordinatorn skall därför vara en resurs i arbetet med att samordna frågor på lokal och regional nivå som inte kräver åtgärder på nationell nivå. Inom ramen för sitt uppdrag skall koordinatorn inspirera, stödja och följa utvecklingsarbetet på regional och lokal nivå.

Koordinatorn skall verka för att samarbetet mellan storstadsarbetets olika aktörer fungerar så att ökad måluppfyllelse uppnås. Uppdraget omfattar bland annat att, inom storstadsarbetets ram, bidra till att samordna olika statliga myndigheters, kommunala och övriga aktörers arbete inom och mellan regional och lokal nivå.

Koordinatorns uppgift kan, till exempel, innebära att bidra till att samverka mellan statliga myndigheter och kommunala aktörer fungerar som vid Stockholm Matchning och Arbets- och Utvecklingscentrum i Malmö. Arbetet kan även innebära att koordinatorn verkar för att de brottsförebyggande rådens arbete samordnas med övrigt brottsförebyggande arbete i kommuner som omfattas av lokala utvecklingsavtal. I koordinatorns bidrag till att samverka inom ramen för storstadsarbetet kommer till stånd ingår inte att styra aktörernas verksamheter.

Identifiera hinder

Koordinatorn skall verka för en långsiktig utveckling mot att nå målen för storstadspolitiken genom att identifiera och undanröja hinder för ett effektivt samarbete mellan involverade aktörer. I uppdraget ingår att koordinatorn kan utgöra ett stöd vid gemensamma överläggningar mellan involverade aktörer där behovet av åtgärder, exempelvis omprioriteringar och omorganiseringar, diskuteras och där förslag till förbättringar kan lämnas.

I de fall då det förekommer målkonflikter mellan den statliga och kommunala verksamheten inom storstadspolitiken målområ-

den skall dessa redovisas till Storstadsdelegationen tillsammans med förslag om hur dessa bör lösas.

Förmedla erfarenheter

Koordinatorn skall, i samverkan med de aktörer som har kunskap om storstadsarbetet, förmedla erfarenheter kring hur det lokala utvecklingsarbetet kan genomföras och utvecklas genom att det integreras i berörda politikområden.

Koordinatorn skall i sitt arbete utgå från regeringens skrivelse Lokalt utvecklingsarbete i storstäderna (skr.2003/04:49), utredningen Storstad i rörelse (SOU 2005:29), Rapport Integration 2005, samt övriga rapporter som tagits fram inom ramen för utvärderingar av storstadsarbetet. Vidare bör koordinatören i sitt arbete beakta myndighetsrapporter samt beakta den utbildning som sker inom myndigheternas ordinarie verksamhet och som rör storstadspolitik. Dessutom bör erfarenheterna från de aktiviteter som bedrivs enligt lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser tas tillvara.

Översyn av regional referensgrupp

Uppdraget innefattar även att se över organiseringen av Storstadsdelegationens informella regionala referensgrupper i Stockholm, Göteborg och Malmö. Översynen skall särskilt inriktas på referensgruppernas arbetsformer och framtida organisering och anpassas till de lokala utvecklingsavtalen från 2007.

Redogöra för utvecklingen i nya stadsdelar

I och med att ytterligare 20 kommuner erbjuds att teckna lokala utvecklingsavtal skall koordinatören ge en kompletterande bild av situationen och utvecklingen i aktuella stadsdelar. Koordinatorerna skall samråda med de kommuner som fått erbjudande om att teckna avtal för att närmare undersöka och diskutera utvecklingen i aktuella stadsdelar. En särskild lägesrapport, såvitt avser nya stadsdelar, skall lämnas senast den 1 oktober 2006 till Regeringskansliet (Justitiedepartementet).

Att beakta i övrigt

Koordinatorn skall kvartalsvis rapportera sitt arbete till Storstadsdelegationen samt till Regeringskansliet (Justitiedepartementet).

Koordinatorn skall beräkna de ekonomiska konsekvenserna av förslag som lämnas samt vid eventuella kostnadsökningar även föreslå finansiering. Förslag på åtgärder skall även ange hur eventuell medfinansiering kan ske av berörda samverkande aktörer.

Koordinatorn skall verka till och med utgången av 2007, då en avstämning av det fortsatta behovet av en koordinator skall göras.

En slutrapport skall skriftligen lämnas senast den 1 oktober 2007 till regeringen, då kommunerna lämnar sina årliga rapporter om utvecklingen i stadsdelarna. Den skriftliga slutredovisningen skall innehålla förslag på hur storstadsarbetets mål nås genom att införas i ordinarie verksamheter.

Nya kommuner – en bild

En genomgång har gjorts av hemsidorna för de kommuner som tackat ja till erbjudandet att teckna lokala utvecklingsavtal. Syftet har varit att få en bild av hur man beskriver situationen i respektive kommun när det gäller utsatta stadsdelar, segregation och liknande.

De dokument som studerats är företrädesvis budgetskrivelserna för 2006, andra s.k. strategiska måldokument samt de kommunala bostadsbolagens årsredovisningar.

För det stora flertalet av kommunerna kan kort och gott sägas att det inte finns några skrivningar som visar på en medvetenhet om de problem som är förknippade med inomkommunala skillnader. Det är ovanligt att man nämner sådana ord som segregation eller att det finns vissa områden i kommunen som har en koncentration av sociala och ekonomiska problem.

Generellt kan sägas att man i korta ordalag noterar att mer måste göras för att fler elever skall klara godkänt i slutbetyg och att det finns skall att göra mera för att minska arbetslösheten. Sedan skrivs inte mer.

Undantaget är i första hand Uppsala, som för ett resonemang om att det krävs aktiva insatser mot segregationen. Kommunen är tydliga med att det krävs extra insatser för vissa bostadsområden och att det också är ett uppdrag för det kommunala bostadsbolaget att delta i detta arbete.

Jönköping har sedan mitten av 1990-talet både gjort insatser och beskrivit sitt arbete i tidigare kontakter med Storstadskansliet. Jönköping erhöll också ett anslag om sju miljoner kronor år 2000?? av regeringen efter förslag från Storstadsdelegationen.

Eskilstuna, Trollhättan, Norrköping och Landskrona har tidigare erhållit medel via de s.k. Blommanpengarna under åren 1996–98. Där finns alltså ett aktivt arbete som tidigare har dokumenterats.

Borås är enda kommunen som har en heltäckande geografisk kommundelsnämndsorganisation, vilket automatiskt ger ett resonemang om fördelning av resurser utifrån bl.a. sociala kriterier.

Nacka slutligen tala om att det ”sociala kapitalet” i Fisksätra skall aktiveras.

Kommun för kommun

Nacka har några få formuleringar i budgeten för 2006 som anknyter till storstadsarbetet. Man anger att samverkan skall öka mellan socialtjänsten, arbetsförmedlingen, försäkringskassan och sjukvården för att få fler i arbete (kolla om det gäller ett samordningsförbund). Man säger vidare att extra insatser skall göras för att mobilisera det ”sociala kapitalet” i Fisksätra, som är det av kommunen utpekade området för ett ev. lokalt utvecklingsavtal.

Uppsala skriver tydligt i budgeten att det krävs aktiva insatser mot boendesegregationen. Man anger att utsatta stadsdelar måste få särskilda insatser enligt den modell som tillämpats i Gottsunda, som är den stadsdel som pekats ut för insatser i det lokala utvecklingsavtalet.

I budgetskrivelsen anges vidare att man har två tydliga problem att arbeta med, den ökande boendesegregationen och stagnerande små tätorter. Man är vidare medveten om att det krävs omprioriteringar mellan verksamheter och åldersgrupper för att kunna göra de insatser som krävs.

Slutligen har kommunen gett det kommunala bostadsbolaget Uppsalahem AB i uppdrag att medverka till en långsiktig utveckling av Gottsunda.

Eskilstuna har som tidigare nämnts varit en av ”referenskommunerna” till ”Blommansatsningen”, och har dokumenterade insatser från den tiden och framåt.

Det finns dock inte mer än allmänna fraser om integration och mångfald i budgeten. Inte heller förefaller det allmännyttiga bostadsbolaget ha något speciellt uppdrag för något utsatt bostadsbolag.

Norrköping var också ”referenskommun” och gjorde insatser under ”Blommantiden” i stadsdelen Marielund. Samtidigt genomfördes en genomgripande omdaning av stadsdelen Navestad med hjälp av stora statliga åtaganden via miljömedel. Stadsdelen har efter genomförd renovering döpts om till Ringdansen. Det nu

utpekade området för ett lokalt utvecklingsavtal är Klockaretorpet, som i huvudsak består av radhus med blandade upplåtelseformer.

Det finns mycket lite skrivet i budgeten, det som något nämns är att det finns inomkommunala skillnader mellan olika områden. Inget uppdras till det egna bostadsbolaget.

Linköping har heller inget skrivet i budget eller liknande. Det stora allmännyttiga bostadsbolaget Stångåstaden AB sålde under 2005 alla sina lägenheter i Skäggetorp och Ryd. Skäggetorp är det bostadsområde som kommunen pekar ut som lämpligt för ett lokalt utvecklingsavtal.

Linköpings kommunstyrelse har dock antagit en Handlingsplan för hållbar utveckling i Linköpings kommun. Planen innehåller ett tydligt åtagande att utveckla de tre mest utsatta bostadsområdena, varav Skäggetorp är ett. Kommunstyrelsen beslutar också att ett samarbetsavtal skall tecknas med det kommunala bostadsbolaget om resurser för utvecklingsarbetet. Ett citat ur handlingsplanen belyser hur nära arbetet ansluter till storstadspolitikens grunder:

Arbetet ska handla om att utveckla stadsdelarna **tillsammans** med de människor som bor och verkar där. Det handlar inte i första hand om att utveckla den kommunala verksamheten. Det är viktigt att de boende i de aktuella stadsdelarna deltar i arbetet med målformuleringar för stadsdelen och lokala åtgärdsplaner. Internationella erfarenheter visar att utveckling av bostadsområden kräver en hög grad av delaktighet från invånarna. Det är därför viktigt att underifrånperspektivet finns med i arbetet hela vägen, dvs. i nulägesbeskrivning, analys, strategi och val av insats.

Jönköping har tidigare som enda kommun utanför storstadsregionerna erhållit medel via Storstadsdelegationen, 6 mnkr år 2001, för insatser i ett utsatt bostadsområde, Råslätt. Det finns tidigare dokumentation kring detta arbete, till vilket kommunen också gett årliga extra medel.

Kommunen anger nu att det fortsatta arbetet skall ske inom ramen för de ordinarie resurser som finns i budgeten, men har fortfarande avsatt resurser i kommunledningen för en samordnare. Utpekat område för ett lokalt utvecklingsavtal är Öxnehaga.

Växjö har inga skrivningar i budgeten eller i bostadsbolagets handlingar om några problem. Utpekat område är Araby.

Kristianstad har heller inget skrivet i budget eller i bostadsbolagets årsredovisning. Utpekat område är Gamlegården.

Däremot har kommunen en utredning igång kring den kommunala organisationen från 1 januari 2007, som bl.a. innehåller direktiv

om att utreda en ny förvaltning med ansvar för segregation. Direktiven är antagna, och förslaget om ett integrationspolitiskt handlingsprogram är på väg fram till kommunfullmäktige. Förslagen innebär en tydlig organisation i kommunen kring frågor som är direkt kopplade till ett ev. lokalt utvecklingsavtal.

Landskrona har också tidigare varit "referenkommun", varför det finns viss dokumentation från tidigare insatser. Har delvis tydligt skrivningar i budgeten, även om mycket hänvisas till olika pågående projekt. I flera av projekten finns ett etablerat samarbete med bl.a. arbetsförmedlingen, försäkringskassan och polisen.

Det utpekade området för ett lokalt utvecklingsavtal är Centrum Landskrona är den enda kommunen i landet som har sitt centrum som "utsatta område".

Helsingborg har inte så mycket i budgeten, men väl i ett måldokument. Har uttalade planer för "Söder" som skall utvecklas. Utpekade område för ett avtal är Raus Plantering/Miatorp, som är en del av Söder.

Det finns fem tvärsektoriella och geografiska utskott i Helsingborg, som är inkopplade när det gäller förankring bland boende. Utskotten skall bl.a. ta fram en Lokal utvecklingsplan utifrån medborgarnas erfarenheter.

Kommunstyrelsen/kommunfullmäktige fastställde i mars 2002 ett föredömligt åtgärdsprogram för att motverka segregation, socialbidragsberoende och långtidsarbetslöshet, som mobiliserar alla kommunens nämnder och förvaltningar, liksom det kommunägda bostadsbolaget.

Halmstad har inga skrivningar i budgeten eller i bostadsbolagets handlingar om några problem. Utpekade område är Andersberg.

Borås har en heltäckande kommundelsnämndsorganisation, vilket automatiskt leder till fördelningskriterier som tar hänsyn till bl.a. sociala faktorer, utlandsfödda m.m. Kommunen har samtidigt en full uppsättning centrala facknämnder, vilket ger en komplicerad organisation. En viss diskussion finns i budgeten om de inomkommunala skillnaderna.

Kontakter med tjänstemän pekar dock mot att den problematik som finns i den angivna stadsdelen, Brämhult, antas klaras ut inom det arbete som sker genom kommundelsnämnden, medan kommunens i övrigt har en mera avvaktande inställning.

Trollhättan har inget i budgeten och förefaller heller inte att använda det kommunala bostadsbolaget operativt för att minska segregationen. Kommunen hör dock till de tidigare "referens-

kommunerna”, varför det finns dokumentation kring tidigare insatser i bostadsområdet Kronogården, som nu också är det utpekade området för ett lokalt utvecklingsavtal.

Under Arbetsmarknads- och socialnämnden finns ett konto som heter Integration/Kronogårdsprocessen på ca 1,5 mnkr per år. Efter kontakter med olika tjänstemän noteras att mycket arbete bedrivs lokalt i Kronogården, men att ett tydligt organiserade arbete inom hela kommunen som stöd för det lokala arbetet verkar saknas.

Västerås har inget skrivet i budgeten, men hänvisar till den strategiska planen samt till stadsdelsförnyelse (som inte går att hitta på nätet). Utpekat område är Bäckby.

Gävle nämner i varje fall orden integration och mångfald i budgetskrivelsen under rubriken arbetsmarknad. I det allmännyttiga bostadsbolaget Gavlegårdar AB finns dock beskrivning av omdanningen av Öster som, ligger i linje med storstadspolitiken, inklusive engagemang av boende via föreningslivet. Utpekat område är Brynäs, som i varje fall ligger öster om stadskärnan.

Sundsvall nämner inget om segregation eller liknande i budgeten, inte heller finns något i bostadsbolagets årsredovisning. Skönsberg är det angivna området för lokalt utvecklingsavtal.

Det skall dock noteras att man i ett annat av Sundsvalls bostadsområden, Nacksta, under många år arbetat med att förändra ett bostadsområde. Arbetet finns dokumenterat och visar att man arbetat sedan början av 1980-talet med de metoder som i dag används inom storstadspolitiken.

Umeå har inget skrivet i vare sig budget, måldokument eller i bostadsbolagets årsberättelse. Angivet område är Ersboda.

Luleå skriver inget i budgeten eller i den strategiska planen om stadsdelsförnyelse eller liknande. Däremot finns i Lulebo AB dels 2,3 mnkr avsatta för att företaget skall kunna utveckla sina bostadsområden, dels ett uppdrag att hela tiden arbeta med minst 5 projekt som utvecklar bostadsområden och stadsdelar. Det område som anges för ett lokalt utvecklingsavtal är Hertsön.

Slutsatser

De allmänna valen har förändrat majoritetsförhållandena i ett antal av de kommuner som tidigare har varit positiva till det lokala utvecklingsarbetet. Detta försvårar bedömningen över hur kom-

munerna ställer sig till att teckna ett lokalt utvecklingsavtal, liksom hur kommunen nu kommer att prioritera sina egna insatser. Det finns skäl att invänta de nya kommunbudgetar som kommer att fastställas senast i november 2006.

De studier av kommunala program och budgetar som gjorts före valet ger dock en blandad bild av hur kommunerna ser på arbetet med utsatta bostadsområden. Det är ett fåtal kommuner som direkt anger att insatser skall göras eller som har gett uppdrag till de kommunala bolagen att agera för att bryta segregationen.

Fördjupade kontakter med tjänstemän inom kommunerna tyder på att man i många kommuner medvetet avstår från att beskriva de skillnader som utan tvekan finns mellan olika stadsdelar av rädsla för att peka ut en eller flera stadsdelar som utsatta.

Innebörden av detta är ju att det heller inte görs några samordnade insatser för att bryta den utsatta situationen. Det hindrar inte att det kan finnas speciella aktiviteter, men det blir svårt att komma fram till en bred samverkan mellan olika parter och inte kommunen vill se de problem som uppenbart finns.

Det finns anledning att i överläggningarna mellan regeringen och kommunerna stryka under att en samverkan mot segregation förutsätter aktiva insatser från alla parter.

Det finns vidare anledning att stryka under att arbetet med att bryta segregationen kräver helhjärtade insatser från alla berörda parter, men också att det uppmärksammas i alla beslut. Att bryta segregationen förutsätter att frågan uppmärksammas vid alla beslut, på samma sätt som t.ex. jämställdhet eller hållbar utveckling skall finnas med i övervägandena inför beslut. Mycket talar för att många "vardagsbeslut" kan få större effekter i utsatta områden utan att det har varit avsikten.

Vilka beslutsnivåer finns i resp. myndighet?

Arbetsmarknadsverket består av Arbetsmarknadsstyrelsen, AMS, som är chefsmyndighet, 20 länsarbetsnämnder samt cirka 325 arbetsförmedlingar. Arbetsmarknadsstyrelsen, AMS är den centrala myndigheten inom Arbetsmarknadsverket. Som chefsmyndighet svarar AMS för ledning, styrning, uppföljning och utvärdering av Arbetsförmedlingens verksamhet. AMS utfärdar riktlinjer, ger uppdrag och fördelar resurser mellan länen. AMS leds av en styrelse med en extern ordförande. Dessutom finns en rådgivande nämnd, tre delegationer och en personalansvarsnämnd inom AMS.

En ny organisation kommer att presenteras under våren 2007 för att träda i kraft från och med 2008. Utgångspunkten är troligen 60–80 lokala arbetsmarknadsregioner som beslutande nivå.

Boverket är den nationella myndigheten för frågor om samhällsplanering, stads- och bebyggelseutveckling, byggande och förvaltning och för bostadsfrågor. Boverket svarar också för administrationen av statliga bostadsstöd i form av bidrag eller stöd till finansiering av bostäder.

Boverket bildades i juli 1988 när Planverket och Bostadsstyrelsen slogs ihop. Sedan 2005 finns dessutom Hållbarhetsrådet inom Boverket. Rådet har sitt kansli i Umeå och ska driva på det lokala och regionala arbetet för en hållbar utveckling. Boverket har ingen regional organisation.

Boverket arbetar med samhällsplanering, byggande, förvaltning och boende. Verket tar exempelvis fram föreskrifter för att nya byggnader, så att dessa ska vara hälsosamma och säkra, samt föreskrifter för statens ekonomiska stöd till byggnader. Boverket analyserar dessutom bostadsmarknaden ur olika aspekter, till exempel när det gäller segregation, hur äldre och yngre bor och tillgången på bostäder runt om i landet.

Brottsförebyggande rådet (Brå) är ett centrum för forsknings- och utvecklingsverksamhet inom rättsväsendet. Rättsväsendet består av myndigheter som polisen, åklagarna, domstolarna och kriminalvården.

En viktig utgångspunkt för den svenska kriminalpolitiken är att arbeta för att förhindra att brott sker. Brå är en myndighet som verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet och brottsförebyggande arbete. Brå producerar även den officiella kriminalstatistiken, utvärderar reformer, bedriver forskning för att ta fram ny kunskap och stödjer lokalt brottsförebyggande arbete. Brå har ingen regional organisation.

Statens folkhälsoinstitut är en statlig myndighet som har till huvuduppgift att förbättra folkhälsan. Särskild vikt fästs vid insatser för de grupper som är utsatta för de största hälsoriskerna.

Statens folkhälsoinstitut ansvarar för sektorsövergripande uppföljning och utvärdering av insatser inom området samt utövar tillsyn inom alkohol-, narkotika- och tobaksområdena. Institutet är ett nationellt kunskapscentrum för metoder och strategier inom folkhälsoområdet.

Verksamheten har vetenskaplig förankring och bedrivs i nära samarbete med andra statliga myndigheter, kommuner, landsting och organisationer. Statens folkhälsoinstitut sprider kunskaper och erfarenheter bland annat genom webbplatsen, rapporter och tidskrifter. Dessutom anordnar och medverkar institutet i konferenser, seminarier och utbildningar. Folkhälsoinstitutet har ingen regional organisation.

Försäkringskassan administrerar de försäkringar och bidrag som ingår i socialförsäkringen. I varje län finns ett länskontor. Totalt finns cirka 330 försäkringskontor. En omorganisation pågår som bland annat innebär att länskontoren försvinner.

Socialförsäkringsnämnder (SFN) beslutar i ärenden som under lång tid har stor ekonomisk betydelse för enskilda personer, till exempel sjukersättning/aktivitetsersättning, arbetsskadelivränta, vårdbidrag och handikappersättning.

Organisationen i resp. län ser lite olika ut. Exempelvis är länsorganisationen i Stockholms län indelad i 13 försäkringskontorsområden, som tillsammans innefattar 28 kundmottagningar. Dessutom finns de två verksamhetsområdena Kund och Arbets-skador. Försäkringskassan i Västra Götaland förändrades den 1

februari 2007. En ny områdesorganisation införs, med sju geografiska områden och två områden med länsgemensam verksamhet.

Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) är en statlig myndighet med uppdrag att bidra till en insiktsfull tillväxtpolitik. ITPS analyserar de faktorer som skapar ekonomisk tillväxt i Sverige och andra länder samt utvärderar politiska insatser och tillhandahåller officiell statistik.

ITPS verksamhet bestäms av myndighetens instruktion och regleringsbrev. Verksamheten finansieras genom anslag från staten och genom samverkan med andra myndigheter. Myndigheten har sitt säte i Östersund. Verksamhet bedrivs även i Stockholm samt vid kontor i utlandet.

Myndigheten för skolutveckling stödjer kommuners och skolors arbete för ökad kvalitet och bättre resultat. Skolledare, lärare och skolchefer är myndighetens främsta målgrupper och vi vänder oss till de som är verksamma i förskoleverksamhet, skola och vuxenutbildning.

Varje barn ska få lära och utvecklas efter sina förutsättningar. Varje förskola och skola ska vara en stimulerande miljö för lärande och utveckling.

Myndigheten för skolutveckling ska bidra till att visionerna blir verklighet. Det svenska utbildningssystemet omfattar utbildning från förskola till vuxenutbildning. Målen för de olika utbildningsformerna slås fast av riksdagen.

Myndigheten för skolutveckling ska stödja kommuner och andra huvudmän i deras utveckling av förskola och skola. Myndigheten ska också inspirera och stödja förskolor och skolor i deras utveckling. Målet för myndighetens arbete är utbildning av hög kvalitet. Varje lärande ska nå de mål som finns för utbildningen, i en god fysisk och social miljö.

Myndigheten för skolutveckling har huvudkontor i Stockholm och fem enheter lokaliserade till Stockholm, Göteborg, Karlstad, Sundsvall och Växjö.

Riksantikvarieämbetet är en statlig myndighet med ansvar för frågor som rör kulturmiljö och kulturarv. Uppgiften är att vara pådrivande och samlande i kulturarvsarbetet och att verka för att kulturmiljön bevaras och brukas på bästa sätt.

Riksantikvarieämbetet är den centrala förvaltningsmyndigheten för frågor som rör kulturmiljö och kulturarv. Viktiga mål för verksamheten inom kulturmiljöområdet är ett bevarat och försvarat

kulturarv, respekt för olika gruppers kulturarv samt allas förståelse för, delaktighet i och ansvarstagande för den egna kulturmiljön.

Riksantikvarieämbetet har också till uppgift att stärka kulturarvets ställning som en positiv kraft i utvecklingen mot ett demokratiskt och långsiktigt hållbart samhälle. Verksamheten bygger på ett samarbete med andra centrala myndigheter och organisationer, med länsstyrelser och läns museer samt med andra regionala och lokala aktörer.

Polisen är i dag en av de största statliga verksamheterna med drygt 23 900 anställda varav knappt 17 100 poliser. Utöver de vanliga förvaltningslagarna för offentlig verksamhet är polislagen den viktigaste lagen som direkt berör Polisen.

Polisen består av:

Rikspolisstyrelsen, centrala förvaltnings- och tillsynsmyndighet

Statens Kriminaltekniska Laboratorium

21 Polismyndigheter

RPS:s huvuduppgifter är att utöva tillsyn över Polisen och verka för planmässighet, samordning och rationalisering. RPS beslutar om hur de medel som statsmakterna tilldelat Polisen skall fördelas mellan polismyndigheterna. RPS leds av rikspolischefen som utses av regeringen.

Varje län utgör, enligt polislagen, ett polisdistrikt. Polismyndigheten ansvarar för polisverksamheten inom polisdistriktet. För ledning av polismyndigheten finns en polisstyrelse. Den dagliga verksamheten leds av länspolismästaren. Det dagliga polisarbetet sker inom de 21 polismyndigheterna.

Polisstyrelserna avgör själva hur en polismyndighet ska vara organiserad. Därför kan strukturen variera lite från myndighet till myndighet.

Socialstyrelsen är en statlig myndighet, som verkar för god hälsa, social välfärd samt vård och omsorg av hög kvalitet på lika villkor för hela befolkningen. Styrelsen har en mycket bred verksamhet och många olika arbetsuppgifter inom områden som rör socialtjänst, hälso- och sjukvård, hälsoskydd, smittskydd och epidemiologi.

Större delen av verksamheten är riktad till personal, ansvariga och beslutsfattare inom de områden som nämndes ovan. Socialstyrelsen granskar på flera olika sätt:

- samlar in, sammanställer, analyserar och förmedlar kunskap.
- tar fram normer baserade på lagstiftning och kunskap.

- utövar tillsyn för att se till att normerna följs och för att minimera risker.
- utför andra myndighetsuppgifter som till exempel att ansvara för hälsodataregister och officiell statistik.

Organisationen består av en central del i Stockholm och sex regionala enheter i Göteborg, Jönköping, Malmö, Stockholm, Umeå och Örebro med ansvar för tillsynen inom hälso- och sjukvård.

Integrationsverket avvecklades 30 juni 2007. Efter Integrationsverkets nedläggning den 1 juli 2007 ska Migrationsverket övergripande arbeta för att det finns beredskap och kapacitet i landet att ta emot flyktingar som får uppehållstillstånd. Länsstyrelserna ska ha det operativa ansvaret för förhandlingar och överenskommelser med kommunerna om mottagande och introduktion i sina respektive län. Beslutet innebär att länsstyrelserna får en ny och viktig roll. De ska verka för att kommunerna tar emot skyddsbehövande som beviljats uppehållstillstånd och se till att de får en bra introduktion i det svenska samhället. Det innebär bland annat att länsstyrelserna kommer att förhandla med kommunerna om introduktionsplatser utifrån tillgång på arbete, bostäder och skolor.

- Migrationsverket tar även över ansvaret för att medverka vid bosättning av flyktingar som inte själva kan ordna en bostad, och som bor på anläggningsboende.
- Ungdomsstyrelsen tar över uppgiften att fördela statligt stöd till organisationer som främjar integration.
- Statistiska Centralbyrån, SCB, tar över ansvaret för databasen STATIV med statistik om integration.
- ESF-rådet får ansvaret att hantera Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare inom EU:s ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar.

Integrationsverket har tidigare svarat för en statistisk uppföljning av situationen i bostadsområden med lokala utvecklingsavtal, som är viktig för att följa arbetet med den urbana utvecklingspolitiken.

Statens offentliga utredningar 2007

Kronologisk förteckning

1. Telefonförsäljning. Jo.
2. Från socialbidrag till arbete.
+ Bilaga. Fördjupningsstudier.
+ Lättläst. Sammanfattning. S.
3. Föräldraskap vid assisterad befruktning. Ju.
4. Trafikinspektionen
– en myndighet för säkerhet och skydd inom transportområdet. N.
5. Summa summarum – en fristående myndighet för utredning av anmälningar om brott av poliser och åklagare? Ju.
6. Målsägandebitrådet.
Ett aktivt stöd i rättsprocessen. Ju.
7. Den nya inskrivningsmyndigheten. M.
8. Nya förutsättningar för ekobrottsbekämpning. Ju.
9. Svenskan i världen. UD.
10. Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft. Fi.
11. Regional utveckling och regional samhällsorganisation. Fi
12. Hälso- och sjukvården. Fi.
13. Staten och kommunerna – uppgifter, struktur och relation. Fi.
14. Renovering av bostadsmarknad efterlyses!
Om ungas möjligheter till en egen bostad.
Rapport nr 1:
Om bara någon kunde säga vad jag ska göra för att få en bostad så skulle jag göra det.
Rapport nr 2:
Måste man ha tur?
Studier av yngre på bostadsmarknaden i svenska städer.
Rapport nr 3:
Effektiv bostadsservice och förmedling av bostäder – ur ett dubbelt användarperspektiv.
Rapport nr 4:
Unga vuxna på bolånemarknaden. M.
15. Stöd för framtiden – om förutsättningar för jämställdhetsintegrering.

Idébok:
Jämställd medborgarservice. Goda råd om jämställdhetsintegreringen. En idébok för chefer och strateger.
Metodbok:
JämStöd Praktika. Metodbok för jämställdhetsintegrering. IJ.
16. Ändrad könstillhörighet – förslag till ny lag. S.
17. Äktenskap för par med samma kön.
Vigsselfrågor. Ju.
18. Arbetsmarknadsutbildning för bristyrken och insatser för arbetslösa ungdomar. N.
19. Friskare tänder – till rimliga kostnader. S.
20. Administrativa sanktioner på yrkesfiskets område. Jo.
21. GMO-skador i naturen och Miljöbalkens försäkringar. M.
22. Skyddet för den personliga integriteten. Kartläggning och analys. Del 1+2. Ju.
23. Genomförande av tredje penningtvättsdirektivet. Fi.
24. Veterinär fältverksamhet i nya former. Jo.
25. Plats för tillväxt? Fi.
26. Alternativ tvistlösning. Ju.
27. Auktorisation av patentombud. N.
28. Tydliga mål och kunskapskrav i grundskolan. Förslag till nytt mål- och uppföljningssystem. U.
29. Hur tillämpas expropriationslagens ersättningsbestämmelser? Ju.
30. Två nya statliga specialskolor.
+ Lättläst+ Daisy. U.
31. Alltid redo! En ny myndighet mot olyckor och kriser. Fö.
32. Tillväxt genom turistnäringen. N.
33. Släpvagnskörning med B-körkort
– när kan de nya EU-reglerna börja tillämpas? N.
34. Skolgång för barn som skall avvisas eller utvisas. Ju.

35. Flyttning och pendling i Sverige. Fi.
36. Bioenergi från jordbruket – en växande resurs. + Bilagedel. Jo.
37. Vård med omsorg – möjligheter och hinder. S.
38. Kunskapsläget på kärnavfallsområdet 2007. Nu levandes ansvar, framtida generationers frihet. M.
39. Framtidens polis. Ju.
40. Valsystem och representationseffekter. En jämförande studie av 25 länder. Ju.
41. Misstroendeförklaring och regeringsbildning 1994–2006. Regel tillämpning och författningpolitiska alternativ. Ju.
42. Från statsminister till president? Sveriges regeringschef i ett jämförande perspektiv. Ju.
43. Bättre arbetsmiljöregler II. Skyddsombud, beställansvar, byggarbetsplatser m.m. A.
44. Tsunamibanden. Fi.
45. Utökat elektroniskt informationsutbyte. Fi.
46. Ansvarsfrågan vid odling av genmodifierade grödor. Jo.
47. Den osynliga infrastrukturen – om förbättrad samordning av offentlig IT-standardisering. N.
48. Patientdata och läkemedel m.m. S.
49. Organisationsform för VTI och SIKa. N.
50. Mångfald är framtiden. Ku.
51. Riksbankens finansiella oberoende. Fi.
52. Beslutanderätt vid gemensam vårdnad m.m. Ju.
53. Sjukhusens läkemedelsförsörjning. S.
54. Barnet i fokus
En skärpt lagstiftning mot barnpornografi. Ju.
55. Betalningstider i näringslivet. N.
56. Revisionsutskott m.m.; Genomförande av 2006 års revisorsdirektiv. Ju.
57. Etiskt godkännande av djurförsök – nya former för överprövning. Jo.
58. Hamnstrategi – strategiska hamnoder i det svenska godstransportsystemet. N.
59. Strategiska godsnoder i det svenska transportsystemet – ett framtidsperspektiv. N.
60. Sverige inför klimatförändringarna – hot och möjligheter. DVD medföljer. M. + engelsk översättning.
61. Deluppföljning 2 av den kommunal-ekonomiska utjämnningen – med förslag till förändringar i kostnadsutjämnningen. Fi.
62. Utjämnning av kommunernas LSS-kostnader – översyn och förslag. Fi.
63. En bättre viltförvaltning med inriktning på älg. Jo.
64. Studiestödsdatalog. U.
65. Domstolarnas handläggning av ärenden. Ju.
66. Rörelser i tiden. IJ.
67. Regeringsformen ur ett könsperspektiv. En övergripande genomgång. Ju.
68. Ett decennium med personval. Erfarenheter och utfall. Ju.
69. Bestämmelser om domstolarna i regeringsformen. Expertgruppsrapport. Ju.
70. Framtidens flygplatser – utveckling av det svenska flygplatssystemet. N.
71. En starkare företagsinteckning. Ju.
72. Kommunal kompetens i utveckling. Fi.
73. Kostnader för personlig assistans. Skärpta regler för utbetalning, användning och återbetalning av assistansersättning. S.
74. Upplåtelse av den egna bostaden. Fi.
75. Att styra staten – regeringens styrning av sin förvaltning. Fi.
76. Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpning. Ju.
77. En svensk veteranpolitik, del 1. Ansvaret för personalen före, under och efter internationella militära insatser. Fö.
78. Bolagisering för ökad konkurrens och effektivitet – förslag om att bolagisera vissa konsult- och entreprenadverksamheter i Banverket och Vägverket. N.
79. Tre nya skolmyndigheter. U.
80. Reach – genomförande och sanktioner. M.
81. Resurser för kvalitet. U.
82. Samordnad och tydlig tillsyn av socialtjänsten. + Lättläst + daisy. S.
83. Standarder och tillväxt: en kommenterad forskningsöversikt. Standards and growth: a research review. N.

84. Värdet av valdeltagande. Ju.
85. Olika former av normkontroll.
Expertgruppsrapport. Ju.
86. Bättre djurskydd – mindre krångel. Jo.
87. Ökad likvärdighet för elever med funktionshinder. + Lättläst. + Daisy. U.
88. Att lära nära.
Stöd till kommuner för verksamhetsnära kompetensutveckling inom omsorg och vård av äldre. S.
89. Rovdjuren och deras förvaltning. M.
90. Straffskalan för mord. Ju.
91. Ny företagshälsovård – ny kunskapsförsörjning. S.
92. Urkunden I Tiden
– en straffrättslig anpassning. Ju.
93. Den kommunala självstyrelsens grundlagsskydd. Expertgruppsrapport. Ju.
94. Folkomröstning i Europa.
Rättslig reglering och förekomst av folkomröstningar i 32 europeiska stater. Ju.
95. Tjänster utan gränser?
Internationalisering av offentliga sektorns tjänster. Fi.
96. Avgifter. Fi.
97. Vissa metrologifrågor. N.
98. Karriär för kvalitet. U.
99. Förhandsprövning av nättariffer m.m. N.
100. Id-kort för folkbokförda i Sverige. IJ.
101. Tydlig och öppen. Förslag till en stärkt skolinspektion. U.
102. Svenska nyhetsmedier och mänskliga rättigheter i Sverige. En översikt. Ju.
103. Bo för att leva – seniorbostäder och trygghetsbostäder. S.
104. Samverkan för lokal utveckling. IJ.

Statens offentliga utredningar 2007

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

Föräldraskap vid assisterad befruktning. [3]
Summa summarum – en fristående myndighet för utredning av anmälningar om brott av poliser och åklagare? [5]
Målsägandebiträdet.
Ett aktivt stöd i rättsprocessen. [6]
Nya förutsättningar för ekobrottsbekämpning. [8]
Äktenskap för par med samma kön.
Vigsselfrågor. [17]
Skyddet för den personliga integriteten.
Kartläggning och analys. Del 1+2. [22]
Alternativ tvistlösning. [26]
Hur tillämpas expropriationslagens ersättningsbestämmelser? [29]
Skolgång för barn som skall avvisas eller utvisas. [34]
Framtidens polis. [39]
Valsystem och representationseffekter.
En jämförande studie av 25 länder. [40]
Misstroendeförklaring och regeringsbildning 1994–2006.
Regeltillämpning och författningsspolitiska alternativ. [41]
Från statsminister till president?
Sveriges regeringschef i ett jämförande perspektiv. [42]
Beslutanderätt vid gemensam vårdnad m.m. [52]
Barnet i fokus
En skärpt lagstiftning mot barnpornografi. [54]
Revisionsutskott m.m.; Genomförande av 2006 års revisorsdirektiv. [56]
Domstolarnas handläggning av ärenden. [65]
Regeringsformen ur ett könsperspektiv.
En övergripande genomgång. [67]
Ett decennium med personval.
Erfarenheter och utfall. [68]
Bestämmelser om domstolarna i regeringsformen. Expertgruppsrapport. [69]

En starkare företagsinteckning. [71]
Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpning. [76]
Värdet av valdeltagande. [84]
Olika former av normkontroll.
Expertgruppsrapport. [85]
Straffskalan för mord. [90]
Urkunden I Tiden
– en straffrättslig anpassning [92]
Den kommunala självstyrelsens grundlagskydd. Expertgruppsrapport. [93]
Folkomröstning i Europa.
Rättslig reglering och förekomst av folkomröstningar i 32 europeiska stater. [94]
Svenska nyhetsmedier och mänskliga rättigheter i Sverige. En översikt. [102]

Utrikesdepartementet

Svenskan i världen. [9]

Försvarsdepartementet

Alltid redo! En ny myndighet mot olyckor och kriser. [31]
En svensk veteranpolitik, del 1.
Ansvar för personalen före, under och efter internationella militära insatser. [77]

Socialdepartementet

Från socialbidrag till arbete.
+ Bilaga. Fördjupningsstudier.
+ Lättläst. Sammanfattning. [2]
Ändrad könstillhörighet – förslag till ny lag. [16]
Friskare tänder – till rimliga kostnader. [19]
Vård med omsorg – möjligheter och hinder. [37]
Patientdata och läkemedel m.m. [48]
Sjukhusens läkemedelsförsörjning. [53]
Kostnader för personlig assistans.
Skärpta regler för utbetalning, användning och återbetalning av assistansersättning. [73]

Samordnad och tydlig tillsyn av socialtjänsten.
+ Lättläst + daisy. [82]

Att lära nära.
Stöd till kommuner för verksamhetsnära kompetensutveckling inom omsorg och vård av äldre. [88]

Ny företagshälsövård – ny kunskapsförsörjning [91]

Bo för att leva – seniorbostäder och trygghetsbostäder. [103]

Finansdepartementet

Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft. [10]

Regional utveckling och regional samhällsorganisation. [11]

Hälso- och sjukvården. [12]

Staten och kommunerna – uppgifter, struktur och relationer. [13]

Genomförande av tredje penningtvättsdirektivet. [23]

Plats för tillväxt? [25]

Flyttning och pendling i Sverige. [35]

Tsunamiöbanden. [44]

Utökat elektroniskt informationsutbyte. [45]

Riksbankens finansiella oberoende. [51]

Deluppföljning 2 av den kommunal-ekonomiska utjämningen – med förslag till förändringar i kostnadsutjämningen. [61]

Utjämning av kommunernas LSS-kostnader – översyn och förslag. [62]

Kommunal kompetens i utveckling. [72]

Upplåtelse av den egna bostaden. [74]

Att styra staten – regeringens styrning av sin förvaltning. [75]

Tjänster utan gränser?
Internationalisering av offentliga sektorns tjänster. [95]

Avgifter. [96]

Utbildningsdepartementet

Tydliga mål och kunskapskrav i grundskolan.
Förslag till nytt mål- och uppföljningssystem. [28]

Två nya statliga specialskolor.
+ Lättläst + Daisy. [30]

Studiestödsdatalog. [64]

Tre nya skolmyndigheter. [79]

Resurser för kvalitet. [81]

Ökad likvärdighet för elever med funktionshinder. + Lättläst. + Daisy. [87]

Karriär för kvalitet. [98]

Tydlig och öppen. Förslag till en stärkt skolinspektion. [101]

Jordbruksdepartementet

Telefonförsäljning. [1]

Administrativa sanktioner på yrkesfiskets område. [20]

Veterinär fältverksamhet i nya former. [24]

Bioenergi från jordbruket – en växande resurs.
+ Bilagedel. [36]

Ansvarsfrågan vid odling av genmodifierade grödor. [46]

Etiskt godkännande av djurförsök – nya former för överprövning. [57]

En bättre viltförvaltning med inriktning på älg. [63]

Bättre djurskydd – mindre krångel. [86]

Miljödepartementet

Den nya inskrivningsmyndigheten. [7]

Renovering av bostadsmarknad efterlyses!
Om ungas möjligheter till en egen bostad.
Rapport nr 1:
Om bara någon kunde säga vad jag ska göra för att få en bostad så skulle jag göra det.
Rapport nr 2:
Måste man ha tur?
Studier av yngre på bostadsmarknaden i svenska städer.
Rapport nr 3:
Effektiv bostadsservice och förmedling av bostäder – ur ett dubbelt användarperspektiv.
Rapport nr 4:
Unga vuxna på bolånemarknaden. [14]

GMO-skador i naturen och Miljöbalkens försäkringar. [21]

Kunskapsläget på kärnavfallsområdet 2007.
Nu levandes ansvar, framtida generationers frihet. [38]

Sverige inför klimatförändringarna – hot och möjligheter. DVD medföljer. [60]
+ engelsk översättning.

Reach – genomförande och sanktioner. [80]

Rovdjuren och deras förvaltning. [89]

Näringsdepartementet

- Trafikinspektionen
– en myndighet för säkerhet och skydd inom transportområdet. [4]
- Arbetsmarknadsutbildning för bristyrken och insatser för arbetslösa ungdomar. [18]
- Auktorisation av patentombud. [27]
- Tillväxt genom turistnäringen. [32]
- Släpvnagskörning med B-körkort
– när kan de nya EU-reglerna börja tillämpas? [33]
- Den osynliga infrastrukturen
– om förbättrad samordning av offentlig IT-standardisering. [47]
- Organisationsform för VTI och SIKA. [49]
- Betalningstider i näringslivet. [55]
- Hamnstrategi – strategiska hamnoder i det svenska godstransportsystemet. [58]
- Strategiska godsnoder i det svenska transportsystemet – ett framtidsperspektiv. [59]
- Framtidens flygplatser – utveckling av det svenska flygplatsystemet. [70]
- Bolagisering för ökad konkurrens och effektivitet – förslag om att bolagisera vissa konsult- och entreprenadverksamheter i Banverket och Vägverket. [78]
- Standarder och tillväxt: en kommenterad forskningsöversikt. Standards and growth: a research review. [83]
- Vissa metrologifrågor. [97]
- Förhandsprövning av nättariffer m.m. [99]

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

- Stöd för framtiden – om förutsättningar för jämställdhetsintegrering.
Idébok:
Jämställd medborgarservice. Goda råd om jämställdhetsintegreringen. En idébok för chefer och strateger.
Metodbok:
JämStöd Praktika. Metodbok för jämställdhetsintegrering. [15]
- Rörelser i tiden. [66]
- Id-kort för folkbokförda i Sverige. [100]
- Samverkan för lokal utveckling. [104]

Kulturdepartementet

- Mångfald är framtiden. [50]

Arbetsmarknadsdepartementet

- Bättre arbetsmiljöregler II. Skyddsombud, beställansvar, byggarbetsplatser m.m. [43]